

Bertolt Brecht

PONAS PUNTILA IR JO TARNAS MATIS

(Herr PUNTILA und sein Knecht Matti)

Liaudies komedija

(pagal Helos Vuolijok apsakymus ir veikalo eskiz)

Iš vokie i kalbos vert

K stutis Stalioraitis

1959 m.

BALAD

1

Gražuol grafien gyveno kadais

Kalnuotoje šved šaly.

„Užrišk atsiklaup s keliaraišt mano

Tik grei iau, tik grei iau

Klaupk prieš mane ir užrišk, eiguly!“

2

„Grafiene, grafiene, nežvelkit j s taip.

Aš doras j s tarnas esu.

J s kr tys meilingos, bet kirvis aštrus,

Jo bijau, jo bijau.

Meil saldi, bet numirti baisu“.

3

T nakt pradingo staiga eigulys,

Lig j ros nujojo ris ia.

Paimk, laivininke, mane su savim,

Su savim, su savim.

Perkelk mane tu per j ras slap ia.

4

Myl josi kart gaidys su lape:

„Aukseli tu mano brangus!“

Po meil s nakties, kai prašvito rytai,

Pamišk j, pamišk j

V jas vien plunksn nešiojo pulkus.

PROLOGAS

Prolog sako melž jos vaidintoja.

Klausytojau brangus, kova smarki,

Bet prošvaist laim jau regi.

Tad r stauti nebtinka mums išvien –

Aš si lau tau komedij šiandien.

Juok ir paty i nesverki niekad

Po šimt gram kaip aptiekoj,

O centneriais it bulves dr bk

Ar net kirviu, priskaldyk - tik nesl pki

Š vakar parodyti, mat noriu

Juoking prieštvainin egzempliori :

ESTATIUM POSSESSOR, lietuviškai išvertus: dvarininkas,

Gyv nas bais rajus, velt dis nenaudingas,

Kai kur dar spardos per valdži malon ,

Bet darbo žmogui jis - dangaus koron .

Parodysiu beg d teršiant brangi

Vasarin Suomijos padang -

Jei iš kulis grožiu nesusšvis,

Gal bent iš teksto j suvoks širdis;

Kaip žvanga pieno indai beržyne

Ir rausta atšvaitu dangus sapne

Ir skamba rytme io gaidžiai kaimuos

Ir raitos pilkas d mas kaminuos.

T visk ras, tikiu, m s publika miela

Naujo komedijoj „Pons Puntila“.

VAISTININK (*vir j*): Šampinjon aš nes dau, aš juos troškinu su citrina ir sviestu, jie turi b ti mažu iai it sagos. Aš taip pat marinuoju m des.

LAINA: m d , ties pasakius, n ra poniškas grybas, bet skanus. Poniški grybai - tai šampinjonai ir baravykai.

ADVOKATAS: Suomiška vasaros naktis - gražus dalykas.

TEIS JAS: Aha, o kiek darbo po t nakt . Aliment bylos - tai himn himnai vasaros nak iai Suomijoje. Teismo sal je paaišk ja, kokia žvinga vieta beržynas. O paup geriau ir neiti, nusilpsta vargš s merginos tu tuojau. Vien toki tur jau kaipo kaltintoj , tai ji šien apkaltino, kam kvep jo per sodriai. Uogauti nemažiau pavojinga, o kiek nelaimi atsitinka karves melžiant... Kiekvien kr m pakel j reik t aptverti spygliuota viela. pirt abiej ly i jaunimas eina skyrium, kitaip pagunda b t per stipri, bet kas iš to - jie vis tiek per lankas sugr žta drauge. Tiesiog negalima j sulaikyti at jus vasarai. Nuo dvira i nulip , ant šieno stirt užsirango, virtuv je sugriešija d l to, kad per karšta, o lauke d l to, kad toks gaivus v jelis pu ia. Iš dalies vaikus dirba neva d l to, kad vasara per trumpa, o iš dalies, kad žiema per ilga.

VAISTININK : Ar jau užraug t gryb žiemai?

LAINA: Aš j neraugiu. Aš juos džiovinu.

TELEFONIST : O kaip J s tai darot?

LAINA: Aš juos supjaustau gabalais, suvarstau su adata ant virvut s ir padžiaunu saul je pasikepint.

ADVOKATAS: Malonu yra tai, kad ir senesni žmon s n ra nušalinti nuo dalyvavimo vasaros švent je. Turiu galvoje b simus liudininkus bylose. Jie mato. Mato, kaip porel pradingsta tarp medži girait je, mato dvi poras klumpi paliktas šieno šalin s apa ioj arba kaip mergina sukaitusi gr žta iš m lyni , nors ten visai n ra ko sukaisti, nes argi uogas renka b gte? Ne tiktai mato jie, bet ir girdi neperblogiausiai. Girdi, kaip pieno bidonai barška, arba kaip lova braška. Tuo b du dalyvauja ir jie - akimis ir ausimis. Taip kad vasara neaplenkia ir j su savo smagumais.

I. PUNTILA ATRANDA ŽMOG

Mažoji svetainė Tavasth so parko viešbuty. Dvarininkas PUNTILA, teis jas ir padav jas. Teis jas nusig r s smunka nuo k d s.

PUNTILA: Padav jau, kaip ilgai mes čia s dime?

OBERIS: Dvi dienas, pone Puntila.

PUNTILA (*priekaištingai teis j*): Vos dvi dieneles, girdi, o tu jau ir sukežai - nuovarg vaidini! Vos tik užaina pas prie stiklelio pašneku iuoti apie save, ir koks aš apleistas jau tuos, ir k apie valdži galvoju, o j s čia man jau ir virstat vienas po kito. Kur daktaras, kuris dar vakar vis pasaul nor jo iššaukti dvikov? Stoties viršininkas dar mat j išnešant, bet netrukus sužlugo ir jis po karžygiškos kovos. O kai jis liežuv užvert s vogrojo, tai bent vaistininkas laik si tvirtokai, o kur jis dabar? Ir tai neva vadovaujantieji vietos asmenys - vienas vargas su tokiais vadovais. (*miegant teis j*.) K tu sau galvoji, koks pavyzdys tautie iams, kad j teis jas nebegali išlaikyti trumpo vizito pakel s kar em? Suprask, Fredrikai, ko visuomen laukia iš tav s kaip mokyto žmogaus - kad šviestum, b tum pavyzdžiu, kad parodytum bent kiek ištvėrm s ir atsakingumo! Tvardykis - kelk ir s skis su manim pasikalb ti, tu silpnas žmogau! (*padav j*) Kokia diena šiandien?

PADAV JAS: Šeštadienis, pone Puntila.

PUNTILA: Nes mon . Turi b ti penktadienis..

PADAV JAS: Atsiprašau, bet šiandien šeštadienis.

PUNTILA: Tu prieštarauji man? Koks gi tu padav jas, jei taip ž liai kalbi su sve iais! Na, nešk dar vien akvavit , bet sid m k: akvavit su penktadieniu, kad v l nesupainiotum. Supratai?

PADAV JAS: Klausau, pone Puntila. (*Išb ga*)

PUNTILA (*teis j*): Šiaudad ši, pabusk. Nepalik man s vienui vieno! Kapituliavai nuo poros buteli - o juk mes tik vos paragavom... Sudribai valties dugn , kai aš tave per akvavito marias irklavau, neišdr sai n per valties krašt žvilgtel ti, g dykis. Ži r k, aš lipu iš valties lauk ir žingsniuoju akvavito bangom (*vaidina*) - matai, kad nesk stu? (*Pastebi savo vairuotoj Mat , jau kuris laikas stovint prie dur*) Kas tu

esi?

MATIS: J s vairuotojas, pone Puntila.

PUNTILA (*taringai*): Kas esi? Pakartok.

MATIS: J s vairuotojas.

PUNTILA: Mat, k prasiman . Aš tav s nepaž stu.

MATIS: Matyt, Tamsta niekad mane kaip reikiant ne siži r jot, aš dirbu Jums jau penkios savait s.

PUNTILA: O iš kur atsiradai?

MATIS: Iš lauko. Jau dvi dienos laukiu mašinoj.

PUNTILA: Kokioj mašinoj?

MATIS : J s mašinoj, Studebeikery.

PUNTILA: Keistus dalykus tu man pasakoji.

MATIS: Aš nemanau ilgiau laukti J s per naktis lauke, taip ir žinokit. Pakaks! Taip negalima elgtis su žmogum.

PUNTILA: K reiškia: su žmogum? Argi tu žmogus? Prieš tai sakeisi es s vairuotojas. Matai, matai, pats sau prieštarauji!

MATIS: Nesileisiu stumdomas it galvijas ir nesirengiu laukti J s pakel se, kol J s malonyb teiksis ateiti mašino! Išmok kit, kas man priklauso, 175 markes, o darbo atestacij išduosit Puntili dvare.

PUNTILA: Tavo bals paž stu. (*Eina aplink j apži rin damas it kok keist žv r*) Skamba visai žmogiškai. S skis, išgersi stikliuk akvavito , mums reikia susipažinti.

PADAV JAS (*eina su buteliu*): J s akvavitas, pone Puntila - šiandien yra penktadienis.

PUNTILA: Tvarka. (*Rodydamas Mat*) Jis mano draugas.

PADAV JAS: Taip, J s vairuotojas, pone Puntila.

PUNTILA: Šit kaip, tai esi vairuotojas? Aš visuomet sakydavau, kad kelion je sutiksi kuo domiausi žmoni . sipilk vien !

MATIS: domu, k J s dar prasiman t. Kažin, ar aš gersiu J s akvavit .

PUNTILA: Matai, koks atsargus. Supranta. Su nepaž stamais nes sk prie vieno stalo, užmigus gali ir apkraustyti. Aš esu dvarininkas Puntila Lami , doras žmogus, turiu

90 karvi . Su manim gali ramiai gerti, brolau.

MATIS: Gerai. O aš esu Matis Altonenas. Malonu susipažinti. (*Gerai sveikat*)

PUNTILA: Esu geros širdies - ir nesigailiu. Kart nešiau žiog nuo kelio šal pamišk n, kad kas nesuvažin t - beveik jau liga, tas mano širdies jautrumas. Pakišau jam lazd , kad užsikepurn t vargšas žiogelis. Tu taipogi geraširdis, ant veido parašyta. Neken iu, jeigu kas, „aš“ rašo su didži ja „A“. Savimeil reikia su botagu varyti lauk. Ar ne tiesa?

MATIS: B tinai.

PUNTILA: Ar gali taip b ti, kad tu d l man s taip ilgai tur jai riogsoti lauke? Tiesiog nedovanotina. Mati, tu mano draugas! Jeigu taip atsitikt dar kart , iupk ranken ir drožk man per sprand .

MATIS: Ne.

PUNTILA: Tai a i tau. Aš taip ir maniau. Mati, pažvelk mane. K matai?

MATIS: Saky iau, kad matau burliung , pasmirdus degtine.

PUNTILA: Matai, matai, kaip gali suklaidinti išor . Aš visai ne toks, Mati, aš esu ligonis.

MATIS: Baisus ligonis.

PUNTILA: Gerai, kad supranti. Ne kiekvienas tai supranta. Šiaip pasiži r j s mane, vargu ar sp tum. (*R s iai, aštriu žvilgsniu perv r s Mat*) Aš sergu priepuoliais.

MATIS: Mat kaip...

PUNTILA: N ra ko ia šaipytis, brolau. Mažiausiai kart per m nes . Pabundu ir netik tai pasijuntu blaivut lis, it išvarv jusi statin . K pasakysi!

MATIS: Ar blaivumo priepuoliai kartojasi reguliariai?

PUNTILA: Labai. B na: diena iš dienos esu visiškai normalus, toks, kok dabar mane matai, pilnas dvasios j g ir stipryb s. Staiga prasideda priepuolis. Vis pirma sutrinka reg jimas. Vietoj dviej daikt (*pakelia vien*) - matau tik vien .

MATIS (*persigand s*): Vadinas, prademat blogai matyti?..

PUNTILA: Taip, dingsta pus pasaulio. Bet tai dar ne viskas: per šiuos beprasmiško totalinio blaivumo priepuolius aš tiesiog sugyvul ju, prarandu visus žmogiškumo varžtus. Kai aš tokios b senos, brolau, prašau man s nekaltint, jei turi truput l

gailės io ligoniui. (*Su pasibais jimu balse*) sivaizduok, tampa atsakingas už veiksmus. Ar tu supranti, brole, kad tai reiškia - būtis atsakingam už veiksmus? Toks žmogus - tai žmogus, kuris už viską atsako, vadinasi, iš kurio galima visko laukti.

MATIS: Argi nėra vaistų nuo šių priepuolių?

PUNTILA: Brole, aš darau, kad galiu, kad tik žmogaus gudrybės išgalvoti gali! (*Sugriebia stiklėlį*) Šit mano vienintelis medikamentas! Ryžiu šio vaisto kartą nesusiraukdamas, ir tai, tik kad, ne arbatiniais šaukšteliais. Deja, niekas negelbsti – jie visai veikia mane. Tarkim, kaip žiauriai pasielgiau su tavim, mano drauge! Atsipjauk - tai gražus bifštekso gabaliukas. Namuose, kokiam vėjui turi būtis dkingas, kad atpažintave mūsų?

MATIS: Todėl, kad be kaltės praradau ankstesnę tarnybą.

PUNTILA: Kokiu būdu?

MATIS: Maniau vaiduoklius.

PUNTILA: Tikrus?

MATIS (*trukteli peiais*): Ne! Pono Papmano dvare. Niekas tikrai nežino, kodėl ten man vaidentis. Jeigu jau taip norit žinot mano nuomonę – tai dėl to, kad ten prastai maitino. Jei pilvą užgula koks šleikštus miltų raugalas, kaip mat užkankins sunkią sapną - slogu jai. Jau norėjau spjauti tarnybą, bet kad kitos nebuvo. Taip prispaudė blogas pasas, kad pradėjau mergas gėsdinti virtuvėje. Tai neilgai trukus joms vakare pasivaideno ant tvorų susmaigstytos vaikų galvos. Persigando ir paspruko iš dvaro. Kitą kartą pilkas kamuolys ridu ridu iš tvarto, visas panašus negyvo liogalvė. Virėja, apie tai iš manęs išgirdusi, nualpo. Kambarininkas metė tarnybą po to, kai aš vakare pastebėjau prie pirties šlitinį jant tamsų vyrą su galva po pažastimi, o ta galva manęs ugnies paprašė pypkei. Ponas Papmanas pradėjo šaukt ant manęs, kad aš tyčia jam šeimynai iš dvaro išbaidėsi, kad pas jį jokių vaiduoklių niekad nebuvę. Bet kai aš jam atsakiau, kad jis klysta ir užsiminiau, kad tuo laiku, kai ponia buvo išvežta gimdyti, dvi naktis iš eilės balta šmėkla virėjos kambarėlyje, jis man daugiau nieko nebesakė. Bet iš tarnybos atleido. Atsisveikindamas išdėjau, kad galvojau: kad tegul dvare verda geresnius pietus, tai ir vaiduokliai duos ramybės, kadangi šmėklos baidosi mūsų kvapo.

PUNTILA: Kaip matau, tarnyb praradai vien d l to, kad ten maistas buvo taupomas samdini s skaita. Man tai n motais, kad so iai privalgyt m gsti, prašau tik, tvarkingai dirbk ir nesipriešindamas atiduok Puntilai, kas yra Puntilos. Geriau susitarti gražiuoju. Su Puntila visuomet galima susitarti gražiuoju. (*Dainuoja*): „...Ir ko mudviem bylin tis, mylima? Juk lovoj vieningi, regis, buvom mudu visada?“ Su koku malonumu prisid t Puntila prie j s beržus kirsti, akmenis iš dirvos vartyti! Bet kas tau leis? Man taip stipriai užrišo krakmolyt apykaklait , kad net sprandas nudilo. Kad t tis aria - nepritinka; kad t tis mergaites kibina – nepritinka; kad t tis su purvinais darbininkais kav gurkšnoja - baisiai nepritinka. Gana, sakau, važiuosim Kurgel ir tegul mano dukt susižada su tuo diplomatu. Tada gyvensiu kaip man patinka. Niekas man nenurodin s... O toji Klinkman... prispausiu j !.. O jums pakelsiu algas - užteks ir jums, užteks ir man. Važiuojam.

MATIS (*garsiai prisikvatoj s*): Viskas aišku, tik nesijaudinkit, o dabar laikas žadint teis j , bet atsargiai, nes dar mus nuteis.

PUNTILA: O, kad gal iau b ti tikras, jog tarp mudviej neb r jokios prarajos! Sakyk, kad neb r!

MATIS: Priimu tai kaip sakym , pone Puntila - prarajos neb r!

PUNTILA: O dabar, bro lau, pakalb kim apie pinigus.

MATIS: B tinai.

PUNTILA: Bet apie pinigus kalb ti žema!

MATIS: Tai nekalb kim.

PUNTILA: Palauk, bro lau, o ko mums baidytis žem darb ? Argi mes ne laisvi žmon s?

MATIS: Ne.

PUNTILA: Na, matai. Reikalas tas: b tinai reikia sukrapštyt krait mano vienturtei dukrai. Dabar svarstau ir matau dvi galimybes: parduoti mišk arba parduoti save. K patartum?

MATIS: Neparduo iau sav s, jei gal iau parduoti mišk .

PUNTILA: Parduoti mišk ? Labai mane nuvylei, bro lau. Ar žinai, kas yra miškas? K , manai, tai koks t kstantis kub malk ? Tai jau ne, miškas - tai žaluma, rasa ant

lap - tiesiog žaliuojanti Puntilos giesm ! Ir tu si lai parduoti giesm ? G dykis!

MATIS: Tada parduokit save.

PUNTILA: Ir tu, Brutai? Tu man rimtai si lai parduoti save?

MATIS: Kaip tai suprasti parduot save? Kas gi jus pirks?

PUNTILA: Ponia Klinkman...

MATIS: Kurgelos šeiminink ? Diplomato teta?..

PUNTILA: Ji man neabejinga.

MATIS: Tai nusprend t parduoti save? Baisu.

PUNTILA: N kiek. Tik kas tada beliks iš mano laisv s, brolau? Bet aš manau, belieka tik aukotis.

MATIS: Ir tai tiesa.

Teis jas pabud s ieško ir surad s skambina nesamu varpeliu.

TEIS JAS: Tylos. Teismo sal j tylos.

PUNTILA: Jam atrodo, jeigu miega, vadinasi jis teisme. Brolau, tu išsprendei klausim , kas brangesnis - miškas toks, kaip mano, ar žmogus toks, kaip aš? Puikus esi žmogus. Šit mano pinigim , užmok k už degtin ir sikišk pas save, kad nepames iau. (*Rodydamas teis j*) Pakelti, išnešti lauk! Amžinai visk pametu, jei nieko netur iau, neb t ir r pes i . Pinigai smirda, supranti? Gražus tai b t sapnas: štai mudu - be nieko, kaip dabar stovim - iškeliaujame per m s graži j Suomij p s iomis, arba daugi daugiausia mažoj dviviet j mašinoj. Benzino susiveiktume kur nors skol , o retkar iais užeitume pails ti kar em kaip šita, išlenktume po stiklėl , o už skol sukapotum šeimininkei kr vel malk ... Tau tai kaip kair s rankos pirštel pajudint, ar ne, brolau.

(Juodu išeina. Matis neša teis j)

II. EVA

Kurgelos dvaro terasoj. Eva, savo teta vo Puntilos laukdama, kramto šokoladą. Ant laiptų viršuje pasirodo - stipriai mieguistas - diplomatas Eino Sylaka.

EVA: sivaizduoju, kokia perpykus ponias Klinkman.

DIPLOMATAS: Mano teta niekuomet ilgai nepyksta. Aš dar kartą pasiteiravau telefonistą, sakė, kad tik pro kapinės auto pravažiavo šokoladami du vyrai.

EVA: Tai jie. Mano teta išskirsi iš šimto kitų. Jei kas su biznu puolė vyti bern arba našlei padovanojo auto - tai mano teta vas.

DIPLOMATAS: Mes čia ne Puntili dvare, vaikuti. Aš bijau skandalo. Galbūt man trūksta gabumo skaidams, bet aš labai tiksliai nujautiu, kada gali kilti skandalas. Kai prancūzų atašė Londone po aštuonių konjako per visą stalą riktelių hercogienei Ketrampil, jog ji yra kekšė, aš tu tuojuo numaniau, jog skandalas bus. Taip ir buvo. Aha, štai jie. Klausyk, aš truputį pavargęs. Tikiuosi, dovanosi man, jei valandėlę pasiūlinsiu.

Skubiai išeina. Vartai lizda su dideliu trenksmu, ir PUNTILA sibrauna terasą su savo Studebeikeriu, kurio užpakalyje di teis jas ir Matis.

PUNTILA: Štai ir mes. Tik nesirpink, nežadink žmonėms, mes čia truputį išgersim jaukioje kompanijoje ir eisim gulti. Ar tu laiminga?

EVA: Laukiame jus jau trečią dieną.

PUNTILA: Na, mes kiek užtrukom pakeliui, bet nieko nepamiršom. Mati, nuimk pintiną sau nuo kelių, tikiuosi, tu nieko nesudaužei, kitaip numirsim iš troškulio. Mes baisiai skubjome - jautėm, kad tu labai mūsų lauki.

TEIS JAS: Ar jau galim laimėti palinkėti ti, Eva?

EVA: Tada, tu tiesiog bausis: sėdžiu čia visą savaitę svetimuose namuose, su vienu senu romanu, su atašė, su jo teta - ir mirštu iš nuobodulio.

PUNTILA: Mes labai skubjome, aš visus raginau. Man su atašė reikia diplomatinius reikalus aptarti. Kaip gerai, kad tu visą laiką buvai su mieluojamu atašė, taip ramu buvo žinoti, kad tu ne viena. Mati, žiūrėk pintiną! *(Maio padedamas, su begaliniu atsargumu kelia pintiną iš mašinos)*

TEIS JAS: Gal j s susipykot su diplomatu, kad skundies, jog tur jai s d ti viena?

EVA: Ak, nežinau. Tai kad su juo ir susipykti ne manoma...

TEIS JAS: Klausyk, Puntila, man regis, Evos nedžiugina tos sužad tuv s, sako, kad su ataš susipykti sunku. Esu tur j s toki skyryb byl - moteris skund si, kad vyras n karto ant jos nesupyk s, nors ji ir l kšt m, ir puodais j apkuldavo. Žodžiu, jinai jaut si vyro apleista.

PUNTILA: Na, štai ir tvarka. Ko tik Puntila imasi, viskas gera. O tu ko nuli dai? Ar tu jautiesi nelaiminga? Suprantu, pritariu. Kai d l man s, tai patar iau mesti t ataš . Argi tai vyras?

EVA (*pasteb jusi šalia Mat . Išsišiepusi*): Aš tik sakiau, kad dviese su juo b ti nuobodoka.

PUNTILA: O k aš sakau? Imk Mat . Su juo domu kasdien.

IEVA: T ti, tu visai negalvoji, k kalbi. Aš pasakiau, kad abejoju. (*Ma iui*) Neškite pintin virš .

PUNTILA: Palauk, pirma išimk dar butel , arba du, o po to mes su tavim pasitarsime, ar jis tinka mums ar ne. Sakyk, ar tu bent su juo susižad jai?

EVA: Mes iš viso nekalb jome apie tokius dalykus. (*Ma iui*) Pintin s prašau neatidarin ti.

PUNTILA: Kaip, j s vis dar nesusižad j ? Per tris dienas? Tai k j s veik t vis t laik ? Ne, tas vyras vis mažiau man patinka. Pašauk j žemyn, o aš atsivesiu iš virtuv s merg ir parodysiu jam, kaip galima susižad ti žaibiškai, per tris minutes. Duokš por burgundiškojo, arba ne, geriau likeriuoko.

EVA: Ne! Šiandien tau gerti pakaks! (*Ma iui*) Neškite pintin mano kambar - antras iš dešin s!

PUNTILA (*persigand s, nes Matis jau kilsteli pintin*): Klausyk, mergyt, b k gerut , negi tikr t v marinsi troškuliu? Šventai prižadu tau, tik vien butelait , be jokio triukšmo, su vir ja arba su kambarine, ir su Fredriku, kuris taip pat ken ia troškul - b k žmogus.

EVA: Aš ty ia likau bud ti, kad nepažadintum vis tarn .

PUNTILA: Aš esu tikras, kad ponias Klinkman - tarp kitko, kurgi ji? - mielai pas d t

su manim. Iš dalies tuo tikslu ir atvykau, beje, mudu seniai jau iame vienas kitam simpatij .

EVA: T ti, prašau tvardyti. Klinkman ir taip niršus, kad tu v luoji tris dienas, abejoju, ar rytoj ji išvis tau pasirodys.

PUNTILA: O aš tuojau nueisiu pas j ir visk sutvarkysiu. Aš žinau, kaip j numaldyt, tu šito dar neišmanai, Evut.

EVA: Išmanau tiek, kad jokia moteris nes d s su tavim, kai esi tokios b kl s! (*Ma iui*) Pintin prašau virš ! Šit trij dien aš ilgai nepamiršiu.

PUNTILA: Evut, b k protinga. Jeigu nenori, kad aš ei iau pats, tai pašauk tu maž j dru k , aš pasitarsiu su ja!

IEVA: T ti, nebandyk mano kantryb s, antraip pintin nešiu pati ir gal per neatsargum ji nudard s žemyn.

Puntila sustingsta be žado, Matis neša pintin aukštyn. Eva seka iš paskos.

PUNTILA (*tyliai*): Taip elgiasi savas vaikas. (*Apsisuka ir v l lipa mašin*) Fredrikai, važiuojam!

TEIS JAS: Johanai - kas tau dabar v l už jo?

PUNTILA: Aš ia neliksiu, nepatinka man ia. Aš taip skub jau, atvažiuoju nakties gl dumoj, o kaip ia mane sutinka? Bu iniais, išsk stom rankom? Ne! Tik priekaištais! Važiuojam iš ia!

TEIS JAS: Kur?

PUNTILA: Klausai? Ar nematai, kad tikra dukt man gaili stiklelio? Turiu trenktis vidury nakties, kad gau iau butel ar du!

TEIS JAS: Puntila, nesikarš iuok, kur tu gausi išgerti tre i valand nakties? Be recepto tau vaistin j ir spirito neparduos.

PUNTILA: Ir tu, Brutai? Sakai, man niekas neduos teis tos degtin s? Aš tau rodysiu, kur gauti teis tai ir dien ir nakt !

EVA (*v l pasirodo laipt viršuje*): T ti, tuoj pat lipk iš mašinos.

PUNTILA: Nurimk, Eva, ir gerbk t v savo ir motin , ir ilgai gyvensi šioje žem je! (*Sujaudintas atsistoja mašinoj*) Geri nameliai, kur sve i žarnas džiovina kaip skalbinius!.. O Klinkman gali pasakyti: nereikia man josios draugyst s! Primink jai

pasak apie septynias kvailas mergas, kurios netur jo alyvos savo lempos. O dabar kad jau važiuosiu, tai kelio vingiai iš išg s io it stygos išsities. (*Vienu šuoliu sugr žina atbul mašin pro vartus*)

EVA (*laiptais žemyn*): Laikykit savo pon !

MATIS (*pasirodo iš paskos*): Sulaikysi tu j . Per v lu!

TEIS JAS: Gal aš jo nebelauksiu. Ir metai mano nebe tie... Nebijokit, nieko jam neatsitiks. Jam visuomet sekasi. Kuris bus mano kambarys? (*Lipa aukštyn*)

EVA: Tre ias nuo laipt . (*Ma iui*) O mes palauksime jo sugr žtant, kad v l nesugalvot girtauti su tarnais.

MATIS : Bi iuliavimasis su ponu geruoju nesibaigia. Dirbau popieriaus fabrike, vienas durininkas atsisak tarnybos, d l to, kad direktorius j draugiškai kasdien kamantin davo, kaip sveikata, kaip jo vaikai...

EVA: Mano t vas, deja, turi t silpnyb , jis per daug geras. D l to visi j ir išnaudoja.

MATIS: Tai tikra laim visiems, kad jis nors retsykais prisigeria. Tuomet toks geras pasidaro, kad, regis, visas baltas peles apglostyt , kurias išg r s mato.

EVA: Man nepatinka, kaip J s kalbat apie savo šeimink . Malon kite nesuprasti tiesiogiai k jis sak apie ataš . Nereikia pasakoti vis jo juokeli .

MATIS: Kad ataš ne vyras? Apie tai, kas yra vyras, nuomoni yra vairi . Tarnavau pas šeimink , kuri tur jo dukter . Toji pasišauk mane pirt , kad atneš iau jai chalat , - mat vyrai spokso, kai ji iš pirties vanden eina. O pati styro prieš mane nuogut l išsirengus, - drovi, matai!

EVA: Nesuprantu, k norite tuo pasakyti.

MATIS: Nieko, aš tik kalbu, kad Jums neb t nuobodu. Prie pon aš niekad nieko nenoriu pasakyti, nes ponai neken ia tarn su nuomon m.

EVA (*po trumpos pauz s*): Ataš turi labai ger vard diplomatin j tarnyboj, jo laukia didel karjera, aš nor iau, kad tai b t pla iau žinoma. Tarp jaun j diplomat jis yra, be abejo, vienas iš protingiausi .

MATIS: Aišku.

EVA: Kai sakiau, kad buvo nuobodu, tereiškia tiek, kad laikas ne taip domiai pra jo bent jau ta prasme, kaip galvojo mano t vas. Žinoma, iš esm s nelabai ir svarbu, ar

vyras domus, ar ne.

MATIS: Pažinojau pon , tas tai buvo visai ne domus, bet sukali milijon išriebal ir margarino.

EVA: Mes sužieduoti jau seniai. Mudu draugaujame nuo vaikystės. Gal aš ir linksmesn už jį, bet tikiuosi, ir su juo li d ti neteks.

MATIS: Jūs tarsi abejojat!

EVA: Aš to nesakiau. Keista, kodėl Jūs nenorite manęs suprasti. Jūs, turbūt, pavargot. Kodėl neinate miegoti?

MATIS: Aš palaikau jums kompaniją.

EVA: Visai nebūtina. Aš tik noriu jau pabrėžti, kad ataš yra inteligentiškas ir geras žmogus, ir negalima jį vertinti pagal išorę ar pagal tai, ką jis sako ar daro. Jis labai atidus - kiekvieną mano norą skaityte skaito iš akių. Jis niekuomet neužgaus vulgariu arba žaliu poelgiu, niekuomet nedemonstruos vadinamojo vyriškumo. Aš jį labai vertinu. Atrodo, Jūs norit miego?

MATIS: Niek, kalbkit toliau, aš tik dėl to prisimerkiau, kad lengviau būtų susikaupti.

III. PUNTILA SUSIŽIEDUOJA SU ANKSTI KELIAN IOM

Ankstyvas rytas kaime. Medin s trobel s. Trys iš j su užrašais: „Paštas“ – „Vet. gyd.“ – „Vaistin “. Aikšt s vidury stovi telegrafo stulpas. Puntila - keikia stulp , užl k s ant jo su savo Studebeikeriu.

PUNTILA: Keli Puntilai! Kas esi? Ar tu turi miško, ar tu turi karvi ? Tai ko esi vertas?! Šalin! (*Išlipa*) Tavo laim , kad pagaliau susipratai!

(Pri j s pasibeldžia vienos trobel s lang . Šmugelnink Ema iškiša galv)

PUNTILA: Labas rytas, gerbiamoji ponias. Kaip ponias išmiegojot? Turiu J s mylist maž prašym l , esu dvarininkas Puntila iš Lami , pakliuvau baisi b d , privalau nors iš po žemi iškasti teis to alkoholio mano karv ms, kurios sunkiai susirgo skarlatina. Kur ia yra jo mylistos pono gyvuli daktaro rezidencija? Aš apversiu aukštyn kojom tavo pasmirdusi l šn , jei tu neparodysi, kur jis gyvena.

ŠMUGELNINK EMA: Vaje, vaje! J s, matau, visai pad k s. Štai ia, visai netoli, stovi m s gyvuli daktaro nameliai. Ar teisingai nugirdau, kad ponas ieškot degtintys? Aš turiu naminuk s - skaidrios, stiprios, pati j verdu.

PUNTILA: Šalin, tu velnio boba! Kaip dr sti man: si lyt savo neteis t bizal ? Aš geriu tik teis t . Tegul mane perk nas trenkia, jeigu aš nusižengsiu Suomijos statymams. Aš visk darau, kaip liepia statymai. Jeigu prireikt k užmušti, aš j nud iau pagal statymus arba palik iau gyv !

ŠMUGELNINK EMA: Tegul Jums žarnas susuka ta J s teis ta pirktin , j s mylista!

Pradingsta nuo lango. Puntila prib g s skambina Emos nurodytus namelius.

Gyvuli daktaras iškiša galv .

PUNTILA: Karvi daktare, karvi daktare - pagaliau tave suradau! Aš esu dvarininkas Puntila iš Lami ir turiu 90 karvi , ir visos 90 serga skarlatina. Skubiai išrašyk man recept teis tam alkoholiui.

GYVULI DAKTARAS: Man regis, J s ne ia pataik t - pasitraukit nuo mano dur geruoju, žmogau!

PUNTILA: Karvi daktare, neapvilki man s, arba tu nesi joks karvi daktaras, nes kitaip žinotum, kas išrašoma Puntilai, kai jo karvms simeta skarlatina! Aš juk nemeluojau. Jeigu aš sakyčiau, jos sloguoja, tai būtų melas, bet jeigu aš sakau, jos serga skarlatina, tai yra subtili užuomina pradedant pokalbį tarp dorų žmonių.

GYVULI DAKTARAS: O jeigu tos užuominos nesuprantu?

PUNTILA: Nesupranti? Tada aš priminsiu, kad Puntilos kumštis sunkiausias visoje apylinkėje. Jau trys daktarai ant jo sėžinys! Dabar supratai, daktare?

GYVULI DAKTARAS (*juokiasi*): Taip, dabar aš supratau. Žinoma, tokiam galingam žmogui negali atsakyti. Bet ar jis tikras, jog tai skarlatina?

PUNTILA: Klausyk, daktare, jos gi visos išbertos: raudonai, baltai, o viena turi net juodą dėmę. Argi tai nėra ligos simptomai? O galvos skausmai, nemiga, dėl kurios vartosi vargšas nuo šono ant šono, sunkiai gromuluodamos savo griekus?

GYVULI DAKTARAS: Jeigu jau taip, tai mano pareiga yra palengvinti gyvulių kančias. (*Išmeta pro langą receptą*)

PUNTILA: Skaitysi skaitinį Puntilų dvar!

Pribėgęs prie vaistinės, truktelia skambalą visu smarkumu. Jam būd tojos belaukiant, šmugelnink Ema išeina iš savo trobelės ir pradeda šveisti butelius.

ŠMUGELNINK EMA (*dainuoja*):

Slyvos kaime vos prinoko,
Auštant bilda karieta,
Spurdančiu žingsniu iššoka
Jaunas šiaurės dabita.

Grįžta savo trobelė. Iš vaistinės lango iškiša galvą vaistininkas.

VAISTININKAS: Nejaugi norit nuplėšti tą skambalą?

PUNTILA: Geriau nuplėšti skambalo galą, negu laukti be galo! Man reikia spirito 90-iai karvi! Tu mano gerutė, tu mano pampuškė!

VAISTININKAS: Man rodos, Jums trūksta ne šnapso, o policininko su gera lazda!

PUNTILA: Mažyte tu mano, mažyte! Policininkas prieš tokį žmogų, kaip Puntila? Ką tau padės tas policininkas, manau, jai reiktų mažiausiai dviejų! Bet kam tie policininkai, aš myliu policininkus. Jie tokios ilgų kojų, o ant kiekvienos kojos po

penkis pirštus. Jie visi yra už tvark , ir aš myliu tvark ! (*Paduoda jai recept*) Šit, mano paukštele, šit mano receptas, šit statymas ir tvarka!

Vaistinink nueina degtin s pilstyti, Puntilai belaukiant, šmugelnink Ema v l pasirodo iš savo trobel s.

ŠMUGELNINK EMA (*dainuoja*):

Kol slyvas nuo medži skyn m –
Gul sodne viksvas,
Aukštielninkas žol tryn ,
Žvalg sukniuose slyvas.

V l sugr žta savo trobel . Vaistinink atvelka didžiul butel su degtine.

VAISTININK (*juokiasi*): Na, šito buteliuko Jums turb t užteks. Tik nepamirškite rytoj savo karvut ms duoti rasalo pagirioms! (*Paduoda jam butel*)

PUNTILA: Kliuku, kliuku, kliukukliuku - štai tautiškausia m s muzika, gražiausia visame pasaulyje. Viešpatie, vos nepamiršau paties svarbiausio! Degtin s yra, o merg n ra! O tu, mažyte, juk vyro neturi?! Gražute, ar nenor tum su manim susižad ti?

VAISTININK : A i a i , pone Puntila, bet aš susižad siu tik pagal statym - su žiedu ir vyno taure.

PUNTILA: Su viskuo sutinku, tik susižad kim! Tek ti tau laikas, nes argi ia gyvenimas! Pasipasakok man, kaip tu gyveni, - juk turiu visk žinoti apie savo b sim j .

VAISTININK : Kas, ar aš? Apie save? Na, gerai. Aš gyvenu šitaip: mokiausi ketverius metus, o vaistininkas moka mažiau negu vir jai. Pus algos siun iu mamytei, ji silpnos širdies, ir aš tai paveld jau. Kas antr nakt budžiu, vaistininkien man pavyduliuoja savo vyro. Daktaro raštas ne skaitomas, tod l dažnai supainioju receptus. Nuo medikament amžinos d m s ir skyl s chalate, o baltiniai tokie brang s. Draugo neturiu. Nuovados viršininkas, agronomas, kooperatyvo ved jas - visi jau ved . Li dnas, saky iau, mano gyvenimas.

PUNTILA: Matai, matai? Naudokis proga - iupk Puntil ! Prašau - gurkšnel vyno.

VAISTININK : O žiedas? Pirma žiedas, po to vynas!

PUNTILA: Ar turi žied užuolaidoms?

VAISTININK : Jums vieno ar daugiau?

PUNTILA: Daugiau, daugiau! Puntilai visko reikia daug! Vienos mergytės galiu ir nepastebėti... Supranti?

Vaistininkei nuo lango bekeliant užuolaidos virbo su žiedais, šmugelninke Ema vėl išlenda iš savo triobelės.

ŠMUGELNINK EMA (dainuoja):

Slyvos puoduose garavo,

O jam vis dar negana:

Kaišiojo vis nykštis sav

Šen bei ten su šypsena.

Vaistininke sužeria Puntilai nuo užuolaidos virbo sauj žied .

PUNTILA (užmauna jai vien žied ant piršto): Sekmadien atvyk mano Puntilus, ten švime tikrasis sužadėtuves (Baga tolyn, priešais išeina melžėja Lisu su milžtuve). Balandėle, stoki. Tavo kaip sykis ieškau! Kur leki taip anksti?

MELŽ JA: Karvi melžti!

PUNTILA: Ir tau nenusibodo? Taip ir sėdi vis gyvenime kibir apžergus? Argi tai gyvenimas? Tau vyro reikia! Pasipasakok, kaip gyveni, man tas labai domu!

MELŽ JA: Aš gyvenu šitaip: atsikeliu pus keturi . Išmėžiu tvart . Tada karves apvalau. Po to melžimas. Po to plovimas. Po to vėl mėsai žiu ir kav geriu. Užkandu duonos su sviestu ir valandėl numingu. Pietums bulvės su padažu, mėsos seniai nemačiau. Po to vėl mėsos, vėl šepetėliai, vėl melžimas ir pieno bidon plovimas. Kas penktą sekmadien turiu laisvą . Išeinu pasižokti, sako, kad nuo to pasižokim ir vaik kartais atsiranda... Turiu dvi sukneles ir dvirat .

PUNTILA: O aš turiu dvarą , turiu ir garin malūną su lentpjūve, tik neturiu pačios! Nori su manimi susižieduoti? Šit žiedas, šit vynas – viskas pagal statymą . Sekmadien , po savaitės, atvyk mano dvarą . Sutarta?

MELŽ JA. Sutarta!

Puntila baga tolyn.

PUNTILA: Tolyne, vis tolyne. Domu, kiek laiko dar sutiksiu, ryto paukštyčiai! Kokie

/apžavai/ kerai, kai jos dar tik plunksneles kedenasi išlindusios iš po p kini patal ,
kai akys spindi nuod mingais norais... O pasaulis dar toks jaunas ir gražus...

Prieina telefono centrin , kur j sutinka telefonist Sandra.

PUNTILA: Labas rytas, tu deive budrioji! Juk tai tu esi toji visa žinanti moterišk ,
kuriai visos paslaptys atskleistos telefonu. Labas rytas!

TELEFONIST : Labas rytas, pone Puntila! Kokie reikalai Jus ia atvijo taip anksti?

PUNTILA: Aš jaunikis, medžioju panas. Sužad tin s ieškau!

TELEFONIST : Bet juk tai aš tur jau jus medžioti telefonu pus nakties!

PUNTILA: Taip, taip, tu visk žinai! Vargšele, pus nakties d l man s tur jai bud ti
vienai viena! Pasipasakok man, kaip tu gyveni!

TELEFONIST : Kod l gi ne? Aš gyvenu taip: gaunu 50 marki ir už tai nuolatos
s džiu centrin je, greit jau bus 30 met . Anapus nam turiu žem s sklypel , tai bulvi
man užtenka, silku i nusiperku pati, bet kava vis brangsta, kas vyksta kaime ir
apylink j, visk žinau. J s nustebtum t, kiek daug aš žinau. D l to ir vyro negavau...
Visas mano gyvenimas – sujungti - atjungti – gird ti – žinoti – bulves auginti...

PUNTILA: Laikas jau, laikas j pakeisti, ir kuo grei iau. Tuoju si sk telegram
centrin pašt , jog išteki už Puntilos. Šit žiedas - šit vynas - viskas pagal statym , o
sekmadien lauksiu savo dvare!

TELEFONIST (*juokdamasi*): Aš atvyksiu tikrai. Aš jau žinau, kad sekmadien savo
dukters sužad tuves šv sit!

PUNTILA (*Šmugelninkei Emai*): Tikiuosi, j s gird jot /supratot/, kad sekmadien
rengiu bendras sužad tuves? Manau, j s taip pat prisid site /b site, dalyvausite/?

ŠMUGELNINK EMA IR VAISTININK (*dainuoja*):

O kai valg me uogien -

Jau seniai pradingo jis.

J min s tiktai nevien

Vasar m s ilgesys.

PUNTILA: O aš važiuosiu tolyn – gal dar susp siu samdini turg laiku? O, j s
Tavasto merguž l s, kur anksti keliat metai iš met ir vis veltui, kol vien ryt
prib na Puntila ir atlygina visus l kes ius. Eikit šen visos! Eikit šen, nam židinius

anksti ryt kurstan ios ir d m juostas dang svaidan ios, eikit šen basos, tykiais
žingsniais per ryto ras , nes Puntila mato jus ir girdi jus!

IV. SAMDINI TURGUS

Samdini turgus Lami kaimo aikštėje, Puntila ir Matis renkasi bernus. Girdi ti turgaus muziką ir balsų klegesys.

PUNTILA: Tiesiog stebiuosi, kaip tu mane gal jai vien išleisti iš Kurgelos. Tu mane pametei kaip apaštalai Kristus Gesemano sode!.. Tyl kaip ir šeiminkai myli kaip! Stiklė kit išlenkia per daug, o tu ir dingai!

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila.

PUNTILA: Nenoriu su tavimi ginčytis, per daug esu pavargęs. Pasakysiu atvirai: būk kuklus savo paties labui. Kas goduliu pradeda, už grotelės baigia. Ir dar tu nori amžinai švęsti Velykas ir svajoji apie kepsnius sulig išvies dangių didumo, tai kas gi tokio neišmes, pasitaikius pirmai progai.

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila. Neseniai skaičiau, jog kuklumas – aukšto išsilavinimo požymis. Bet gal pasižvalgykime darbininkai, kol geresni neišgaud kiti?

PUNTILA: Man reikia pajūgi vyr! (*Apžiūrėdamas stambų vyrą*) Neblogas, maždaug tinkamo sudėjimo. Bet kojos jo man nepatinka. Tu mągsti pasidėti, tiesa? Rankos neilgesnės kaip ano, kuris lyg ir striukas būtų, bet nepaprastai ilgus turi kojų. (*smulkesnis*) Esi dirbs prie durų?

STORULIS: Ar nematot, kad aš su žmogum deruos?

PUNTILA: Aš su juo taip pat derėtis noriu. Prašau mums netrukdyti.

STORULIS: Kas kam trukdo?

PUNTILA: Prašau liautis su savo pastabomis, akipilš nepakenčiau. Puntiluos gausi puse markės už metrą. Prisistatyk pirmadienį. Kuo vardu?

STORULIS: Tai kiaulystė. Aš stoviu ir deruosiu su žmogum, rėpinuosiu jo šeimą, o Jūs kišat savo meškerę. Toki tipai iš viso nereikėtų leisti samdini turgui.

PUNTILA: Šeima turi? Aš visiems rasiu darbo. Moteris dirbs lauke, jei tik sveika. Kiek vaikų? Pažįsti?

DARBININKAS: Trys. Aštuoni, vienuolikos ir dvylikos. Dvylikinė – mergaitė.

PUNTILA: Bus gera virtuvė. Jūs tarytum man tyčia sutverti. Na kaip tu pasakysi -

koki storžievi priviso šiais laikais?

MATIS : Sunku ir patik ti.

DARBININKAS: O kur gyvensim?

PUNTILA: Gyvensit karališkai! Stokis ten prie sienos. Tas, kur dabar rodau, b t visai neblogas pagal k no sud jim , bet jo keln s per dailios, toksai lopet nekibs. drabužius turi kreipti ypating d mes , jei per geri - juodo darbo nedirbs, o jeigu perdaug nuplyš - apsileid s. Aš kiekvien permatau. amži ži riu kuo mažiausiai, senesnis ištvėria tiek pat ar net daugiau, nes bijo prarasti viet , svarbiausia man yra žmogaus vidus! Kuprot man, žinoma, nereikia, bet pernelyg kult ring pak sti negaliu. Jie tik darbo valandas skai iuoja. Primink man v liau, kad melž jos pasižvalgy iau. Kol kas paieškok dar vieno arba dviej , kad b t iš ko pasirinkti. O aš tuo tarpu einu. (*eina kavin*)

MATIS (*užkalbina darbinink rudplauk*): Mes ieškome darbininko durp ms kasti.

RUDPLAUKIS: Kaip ten pas jus?

MATIS: Vidutiniškai. Darbo daug, pieno yra, kartais ir bulvi duoda.

RUDPLAUKIS: Ar toli mokykla? Turiu vien dukrel .

MATIS: Valanda su ketvir iu.

RUDPLAUKIS: Geru oru – menkniekis.

MATIS: Taip, vasar pus b dos.

RUDPLAUKIS (*patyl j s*): šit viet ei iau. Iki šiol nieko geresnio nesuradau, o greit ir turgaus pabaiga.

MATIS: Aš pakalb siu su šeiminku. Štai ir jis!

PUNTILA (*išeina iš kavin s silinksmin s*): Ar suradai k nors? Man dar paršiuk reikia nusipirkt už 12 marki , primink v liau.

MATIS: Štai tas tvirtas vyrukas. Iširtas ir ištardytas pagal Tamstos nurodymus, kaip buvau j s mokytas. Kelnes lopo pats, tik š kart si l pristigo.

PUNTILA: Atrodo gerai, ugningai. Eime, pasider sime.

MATIS: Kad tik pavykt tos derybos, pone Puntila, turgus jau baigias, paskui žmogus nieko kito neberas.

PUNTILA: O kod l jos tur t nepavykti? Mati, aš tavim pasitikiu! (*darbinink*

palieg l) Šitas irgi b t neblogas, patinka man jo akys. Man reikalingi žmonės durpms kasti, bet galčiau paimti ir lauko darbams. Eikš su manim, pasideršime.

MATIS: Pone Puntila, bet šitas žmogus Jums netinka – neištvers...

PALIEGLIS: Na, oia dabar! Iš kur tu žinai, kad neištversiu?

MATIS: Vienuolika su puse valandos kasdien per visą mėnesį vasarą. Paskui vis tiek vyktum į lauką.

PUNTILA: Eime pasitarti!

Pirmasis darbininkas, rudplaukis ir palieg lis seka Puntilos su Mačiu kandin, ir visi penki susėda ant suolo, priešais kaviną.

PUNTILA: Ei, jūs ten, duokit vyrams išgerti! Visų pirma norėčiau sutvarkyti reikalus su mano draugu. Mati, tu pastebėjai, kad man prasideda priepuolis, apie kurį aš tau pasakojau?.. Aš negaliu imtis darbų, kol mane kankina mintis, jog tarp mūsų tamsūs šešėliai.

MATIS: Seniai jau viskas pamiršta! Reiktų su vyrais užbaigti reikalus kuo greičiau.

PUNTILA (*rašydamas kažkokį popiergalį pirmajam darbininkui*): Aš tavę, Mati, suprantu, tu mane smerki. (*Darbininkui*) Suderėta. Dėl žmonos – taip pat.

MATIS: O dabar rankpinigiai, be rankpinigių – ne sutartis.

PUNTILA: Nespauk manęs. Leisk ramiai užbaigti stiklą. (*Padavėjai*) Prašau dar vieną, bet geriau atneškite visą sotą, mes prisipilsime patys. Žinokit, kokia standi mergina! Nekenčiu samdinti turgaus! Kas kita pirkti arklį arba karvę: nuėjau sau turgų, sumokėjau pinigų, ir nesuki galvos. O juk oia žmonės! Teisingai kalbu?

PALIEGLIS: Atrodo /tikriausiai/...

MATIS: Atleiskit, pone Puntila, bet neteisingai kalbat. Jie darbo ieško, jūs darbsi lot, vadinas, turite derėtis, o kur tai atliksit, oia ar bažnyčioje, vis tiek bus turgus. Ir baikime greičiau tuos reikalus.

PUNTILA: Tu šiandien piktas, todėl ir kabinėjiesi dėl visokių niekų. Kodėl tu žiri man dantis kaip tam arkliui.

MATIS (*juokiasi*): Nežiuriu aš jums dantis kaip tam arkliui, aš tik darau kaip man liepiat.

PUNTILA. Mati, tarp mūsų, matau, dar ne viskas užmiršta, ne viskas palaidota.

Papasakok savo istoriją apie vaiduoklius - bus ko pasijuokti visiems.

MATIS: Viliu. Sutvarkykite pagaliau tuos rankpinigius!

PUNTILA (*gerdamas*): To aš nedarysiu. Man reikia su žmonėmis arčiau susipažinti prieš susirišant. Jie turi žinoti, kas aš esu ir ar galėsiu su manimi sugyventi. Kas aš per žmogus – štai klausimas!

MATIS: Pone Puntila, užtikrinu tamstai, jog niekam tas nerūpi. Kiekvienas tik nori sutarties.

PUNTILA: Štai ten eina Surkala. Ką jis veikia samdini turguje?

MATIS: Darbo ieško! Juk žadai jį pastoriui išmesti, neva jo pažiūrėtos ne tos.

PUNTILA: Kaip, išmesti Surkalą? Vienintelą protinę darbininką mano namuose? Duok jam dešimt marki rankpinigių, tegul jis grįžta, mes parvešim jį namo, ir tegul jis nekvailioja - girdi, „išeisiu, kur akys veda, kur kojos neša“! Ketvertas vaikų turi žmogus - ką jis pagalvos apie mane? O pastorius tegul man subin išlaižo... O Surkala darbininkas pirmos rūšies.

MATIS: Aš jį pavysiu. Gal baikime reikalą su šiais vyrais... Ar jūs tik pušinate jį?..

PUNTILA (*skausmingai šypsodamasis*): Pušinate ju? Tai tu šitaip apie mane, Mati, kaip tu iki šiol manęs neperpratai?

RUDPLAUKIS: Tai ar su manim pasirašysite sutartį?

PUNTILA: Mati, tu žmones nuo manęs baidai. Tironiškai verti mane elgtis prieš mano prigimtį. Bet Puntila visai ne toks. Aš neperku žmonėms vergijai, o suteikiu jiems namų šilumą! (*Darbininkui*) Teisybę sakau?

RUDPLAUKIS: Gal aš jau eisiu. Darbas man reikalingas... (*Išeina*)

PUNTILA: Stok! Na štai, nu jo! Būčiau jį pasamdęs... Jo kelnis man nesvarbu, aš žvelgiu giliau. Nenoriu aš tvarkyti reikalą išgerius. Kai išgeriu, gyvenimas toks gražus... sivaizduoju, kaip grįšime Puntilius... Išgerkime už berželius! Išgerkite su Puntila! Neskačiuoju pinigų, kai susiduriu su gerais žmonėmis... (*Skubiai pakisha kiekvienam po marką, palieg liui*) O tu nesileisk ujamas, aš tave paimsiu maln, ten darbas lengvesnis.

MATIS: Tai kodėl nepasirašote sutarties?

PUNTILA: O kam? Kad mes ir taip puikiai sutarime! Aš daviau žodį. Ar žinote, ką tas

reiškia - kininko žodis? Geležis – t žino kiekvienas. J s galit ramiai važiuoti su manim.

PALIEG LIS: Širdingai a i , pone Puntila, aš tikrai važiuosiu su Jumis.

MATIS (*palieg liui*): Geriau tu mautum šal ! Aš prieš Jus nieko neturiu, pone Puntila, man tik žmoni gaila.

PUNTILA (*širdingai*): Aš prašau tav s, Mati, r žk man visuomet gryn teisyb akis.

MATIS: Bet tai b t didel kvailyst iš mano pus s.

PUNTILA (*rimtai*): Už tokias kvailystes aš tave gerbiu.

MATIS (*stojasi*): Gerai, keliausime namo.

PUNTILA: Mati, Mati, silpnatiki tu! O tasai storulis, kur iš man s žmones pavilioti band , aš jam dar vien kit žodel pasakysiu, tas - tai tipišką kapitalistas.

V. SKANDALAS PUNTILIUOS

Puntili dvaro kiemas su pirtimi, kurios vidus ži rovams atviras. Vidudienis arti.

Vir ja Laina ir kambarin Fyna prikala viršum išėigini dur užraš „Sveiki sveteliai sužad tuves“. Pro kiemo vartus eina Puntila ir Matis su keliais miško darbininkais, tarp j raudonasis Surkala.

LAINA: Sveiki namo sugr ž ! Panel Eva ir ponas diplomatas, visi jau atvyk ir pusry iauja.

PUNTILA: Pirmiausia turiu atsiprašyti tav s ir tavo šeimos, Surkala. Eik, atsivesk vaikus, visus keturis, ir aš j asmeniškai atsiprašysiu!

SURKALA: Neb tina, pone Puntila.

PUNTILA (*rimtai*): Reikia!

Surkala išeina.

PUNTILA: Šitie vyrai lieka dirbti pas mane. Atnešk jiems po stikl . Dirbs jie prie miško.

LAINA: Aš gird jau, J s mišk parduodat?

PUNTILA: Ar aš? Aš miško tikrai neparduosiu. Mano dukters kraitis tarp šlaun !

MATIS: Tai gal dabar išmok tume jiems rankpinigius, pone Puntila, ir baigtume š reikal ...

PUNTILA: Aš dabar einu pirt . Laina, atneškit ponams ir man po stikl . (*eina pirt*)

PALIEG LIS: Kaip manai, ar jis mane priims?

MATIS: Jei išblaiv s – kaip mat tave atleis.

PALIEG LIS: Bet išg r s jisai nepasirašin ja sutar i ...

MATIS: Aš jus visus sp jau, kad be sutarties ionai nevažiuotum t.

Laina atneša akvavit , ir darbininkai sipila kiekvienas po stikl .

PALIEG LIS: O ko jis tada?..

MATIS: Gražbyliauja... Bijau, kad ir man teks naujos tarnybos ieškot...

Surkala sugr žta su savo ketvertu vaik . Vyriausioji nešasi ant rank mažiausi j .

MATIS (*patylom*): D l dievo meil s, nykit iš aki ! Iki jis gr š iš pirties, si lau dingti, nesipainiokit bent por dien !..

Surkala linktelia ir nori su vaikais pasprukti lauk.

PUNTILA (*klausosi išsirengdama, bet paskutin s kalbos visai nenugird s, iškiša galv iš pirties ir pastebi Surkala su vaikais*): Tuoju ateisiu pas jus! Mati, eikš, užpils vandens. (*Palieg liui*) Eikš ir tu drauge, nor iau tave pažinti ar iau.

Matis su palieg liu nuseka pirt paskui Puntil . Matis perpila j vandeni. Surkala su vaikais apleidžia kiem paskubom.

PUNTILA: Užteks vieno kibiro, aš neken iu vandens.

MATIS: Pakent kit, paskui kavut s, o po to jau gal sit ir pasveikinti sve ius.

PUNTILA: Pasveikint galiu ir taip. Tu mane ty ia kankini!?

PALIEG LIS: Aš manau, vandens pakaks. Ponui Puntilai vanduo nesveika.

PUNTILA: Ar matai, Mati, taip kalba žmogus, kuris man gero linki.

eina Laina.

PUNTILA: Štai ir m s auksin žuvel /aukselis/ su karšta, stipria kavute! O kur likeriuokas?

MATIS: Tai kuriam galui tada ta kava? Likerio negausit!

PUNTILA: Žinau, tu pyksti ant man s, kad aš ver iu žmones laukti. Tavo tiesa. Tai bent papasakok, kaip ten buvo su tuo storuliu. Tegu pasiklauso ir Laina. Toks išpurt s, nesimpatiškas tipas, veidas nušaš s spuogais – k nytas kapitalistas. Mati, papasakok, man aušta kava.

MATIS: Jisai pašoko it širš s geltas, kai tik išvydo pon Puntil , ir sugrieb s biz n , taip m aižyti savo kuin , jog vargšelis atsistojo piestu.

PUNTILA: Gyvuli kankintoj pak sti negaliu.

MATIS: Ponas Puntila pastv r arkl už pavadžio ir nuramino bematant, o storuliui pasak savo nuomon ir aš jau galvojau - dabar tai gaus per sprand biz nu, bet storulis, matyti, neišdr so, nes m s buvo daugiau.

PUNTILA: Papasakok, kaip jis išraudo it kalakutas ir tuo niršimu taip paspringo, jog n l kš iausio s mojaus atsikirst nesurado.

MATIS: Jis išraudo it kalakutas, o ponas Puntila prid r , kad nesinervint , nes tai baisiai es pavojinga d l išpurtusi jo lašini .

PUNTILA: Užmiršai priminti, kad aš ne tiesiog jam kalb jau, o vis tau.

MATIS: Mes šnek jom s apie j jo akivaizdoje, tartum jis būtų tuš ia vieta, ir žmon s vis garsiau kvatojo. Jo tikrai negaila - už k gi taip kapojo vargš kumel ?

PUNTILA: Tu pametei si lo gal ...

LAINA: Niekam negalima mušti nekalto gyvulio.

PUNTILA: Už tai gausi likerio stiklel . Eik atnešk butel .

MATIS: Ar dabar jau iat s geriau, pone Puntila?

PUNTILA: Jau iuosi vis blogiau.

MATIS: Labai aukštai vertinu ponui Puntilai, kad taip s kmingai sutramd t t niekš . Kaipgis, juk būtų gal j s sau pasakyt: o kas man darbo? Kuriam galui man ieškotis prieš tarp kaimyn ?

PUNTILA (*pamažu blaiv damas*): Aš prieš nebijau.

MATIS: Kas teisyb , tai ne melas. Bet kiek toki yra, kur panašia dr sa didžiuotis gali? J s galit, Jum gi vis tiek, kur vesti tam tikram reikalui kumeles.

LAINA: O prie ko ia m s kumel s?

MATIS: Gird jau, jog storulis nupirko Sumal , o Sumaloj yra vienintelis m s kumel m tinkamas eržilas, vienintelis visoj apylink j.

LAINA: Tai ia buvo naujasis ponas iš Sumalos! Ir kaip j s iš karto nesupratot?

Puntila atsik l s pasitraukia pirties gilumon, kur užsipila dar vien kibir ant galvos.

MATIS: Negali sakyt – nesupratom. Ponas Puntila žinojo tai. Jis, regis, netgi š ktel jo storuliui, b ktai jo eržilas perdaug jau nusivar s, kad gal t patenkint m s kumeles. Labai panašiai J s išsireišk t, ar ne?

PUNTILA (*lakoniškai*): Kažkaip ten.

MATIS: Ne kažkaip ten, o su tikru s mojum.

LAINA: Tai b da. Tai kur dabar reik s vesti kumeles prie eržilo – už devyni kaln .

PUNTILA (*paniur s*): Dar vien kavos.

Jam pila v l.

MATIS: Ir dar sužinojau, jog storulis es s ponios Klinkman svainis. Esu tikras, jeigu ponas Puntila tai būtų žinoj s, storuliui būtų kliuv dar labiau.

Puntila persmeigia j žvilgsniu.

LAINA: Ar kavut gan tinai stipri?

PUNTILA: Kvailas klausimas. Negi nematai, kad išg riau? (*Ma iui*) Ko žiopsai, tinginio panti, valyk ebatus, plauk mašin , kad neatrodyt kaip iš m šlavežio, neprieštarauk, o jei dar kart sugausiu beplepant, rašysiu atestacij - sid m k. (*Išeina iš pirties niršdamas, apsisiaut s chalatu*)

LAINA: Kod l leidote jam susikibti su tuo storuliu iš Sumalos?

MATIS: Ar aš jo angelas sargas? O kai jis girtas – nenoriu su juo pyktis.

PUNTILA (*šaukia už dur*): Laina.

Laina išeina iš pirties su jo drabužiais.

PUNTILA: Klausykit atidžiai, k pasakysiu, kad paskui v l, kaip visuomet, neiškraipytum t mano žodži ! (*Rodydamas pirm j darbinink*) Šit b iau pri m s, ne šunuodegis, dirbti jis nori, bet aš tuo tarpu nusprendžiau kitaip - neimsiu n vieno. Mišk parduodu. O jei norit matyti kaltinink – štai jis. Na, bet su juo aš dar susitvarkysiu. (*Šaukia*) Ei, tu! (*Matis išeina iš pirties*) Tave šaukiu. Duok savo švark . Švark man duok, girdi? (*Paima Ma io švark*) Sugavau tave, broliuk. (*Rodo jam pinig*in) Ar matai, k tavo švarko kišen j atradau? Seniai tarin jau, kad esi kal jimo žiurk . Ar tai ne mano pinigin ?

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila.

PUNTILA: Pakliuvai, dešimt met už grot , užtenka man paskambint nuovad ...

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila.

PUNTILA: Apsidžiaugei? Patikt tau, k ? Nori bimbalt mušti, dykaduoniauti už mokes i mok toj pinigus? Nor tum pasprukti per pat pj ties karšt ?! Nesulauksi! Bet atestacij bus tau rašyta, supranti?

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila.

Puntila d k s žingsniuoją dvaro nam link. Ant slenks io - jau kuris laikas stoviniuoją Eva su šiaudine skryb le rankoj, klausydamasi Puntilos monolog .

PALIEG LIS: O man kur eiti?

PUNTILA: Tu tai jau man visai netinki – neištversi.

PALIEG LIS: Bet samdini turgus jau pasibaig s.

PUNTILA: Anks iau reik jo apie tai galvoti! (*Paniur s eina namus*)

PALIEG LIS: Atsivež su mašina, o atgal klampok sau p s ias devynet kilometr .

Vietoj darbo – špyga. Štai ir patik k pono draugyste. Aš j apsk siu.

MATIS: Kam?

Darbininkai t ž apleidžia kiem .

EVA: Kod l J s nesiginat? Juk visi žinome, kad išg r s jisai savo pinigini atiduoda kitiems.

MATIS: Jis labai nustebt , jei aš m gin iau gintis.

EVA: Tik jau nevaidinkit tokio nuolankaus šventuolio. Neturiu nuotaikos šiandien juokauti.

MATIS: Taip, J s laukia sužad tuv s.

EVA: Neb kit šiurkštus. Ataš mieliausias žmogus, bet tik ne vedyboms...

MATIS: Pasitaiko. Už vis diplomat neištek si, - teks išsirinkti vien .

EVA: T vas suteik man laisv rinktis. Juk gird jot, kaip sak , kad gal iau tek ti nors ir už j s . Bet jis pažad jo mano rank ataš , ir, žinoma, nenor t b ti apkaltintas, kad nesilaiko žodžio. Vien tik d l to aš, matyt, tek siu už ataš ...

MATIS: Vadinas, dar svyruojat?..

EVA: Nieko aš nesvyruoju, kaip J s išsireišk t vulgariai. Nesuprantu, kod l aš iš viso su Jumis tariuosi tokiais diskretiškais klausimais.

MATIS: Pasitart - labai žmogiškas protis. Tuo mes ir skiriam s nuo gyvuli . Jeigu, pavyzdžiui, karv s gal t pasitart tarpusavy, skerdyklos grei iausiai užsidaryt .

EVA: Kas iš to, jei aš pasaky iau, kad aš su juo tikriausiai niekad neb siu laiminga ir kad jis tur t pasitraukti pats. Jis to nesupras.

MATIS: Taip. Užuominos ia nepad s, - teks imtis kažko grubaus.

EVA: Kaip J s tai sivaizduojat?

MATIS: Tarkim, kad aš, padr sintas j s t vo, imsiu jus vilioti.

EVA: O, ne. Šito iš J s reikalauti aš negaliu.

MATIS: Kod l, tai kaip ir mano pareiga, panašiai kaip mašinos valymas. Dešimties minu i pilnai pakaks jam parodyti, kad m s santykiai artimi.

EVA: Kaip – parodyti?

MATIS: Tarkim, jam girdint, familiariai pašauksiu Jus vardu.

EVA: Ir k ?

MATIS: „Eva, tavo palaidinuk prasiseg ...“

EVA (*graibosi pirštais nugar*): Bet ji užsegta, a, J s jau suvaidinot! Bet tuo jo ne žeisit. Jis n ra toks skrupulingas. Matot, jis turi per daug skol .

MATIS: Aš stengiuosi, panele Eva. Stengiuosi sivaizduoti mus variose dviprasmiškose situacijose...

EVA: Štai tas mintis meskite iš galvos.

MATIS: Gerai, tas mintis metu iš galvos.

EVA: Tai k j s si lot?

MATIS: Jeigu jis turi daug skol , belieka mudviem išsimaudyti drauge ir išeiti kartu iš pirties.

EVA: Nesuprantu, j s juokaujate ar kalbate rimtai? Su jumis negaliu jaustis saugi.

MATIS: O kam Jums jaustis saugiai? Juk ne pinigų bank dedate. Man patinka, kai moteris jau iasi truput nesaugi...

EVA: Ko J s, ties sakant, siekiate?

MATIS: Šito J s netgi iš dantisto nesužinosite, ko jis siekia, kol neatsis sit jo kr sl .

EVA: Klausykit, man aišk ja, kad tasai reikalas su pirtimi neišdegs, kadangi tokioj vietoj J s, be abejo, pasinaudosit situacija.

MATIS: Štai ir v l! Jeigu J s dar ilgai svyruosit, man praeis noras Jus sukompromituoti.

EVA: O man b t geriau, jeigu J s t reikal atliktum t be ypatingo noro. Bet baikim tas kalbas, aš ryžausi! Jie bus jau papusry iav ir eis iš nam pasivaikš ioti. Geriausia mums pirt eiti tu tuojau.

MATIS: Eikit J s pirma, o aš pasiimsiu kortas.

EVA: Kam tos kortos?

MATIS : O k mes veiksime, kol jie pasirodys?

Jis eina namus, ji slenka pamažu pirties link. Ateina vir ja su pintine.

LAINA: Labas rytas, panele Eva, aš einu darž agurk . Gal eisite drauge?

EVA: Ne, man skauda galv , aš einu pirt išsimaudyti.

eina pirt , Laina sustojusi kraipo galv . Iš nam išeina Puntila ir ataš r kydami cigarus.

ATAŠ : Žinai k , Puntila, aš galvoju važiuoti su Eva Rivjer , o RolsRois kelionei pasiskolinsiu iš barono Žiuljeno. Bus graži reklama Suomijai, m s diplomatiniam korpuse ant piršt suskaitysi ponias, kurios gali reprezentuoti šal .

PUNTILA (*vir jai*): Kur mano dukt ?

LAINA: Ji pirtyje, pone Puntila, skund si galvos skausmais ir nu jo maudytis. (*Išeina*)

PUNTILA: Vis nauji kaprizai. Pirm kart girdžiu, kad su skaudan ia galva einama pirt !

ATAŠ : Originalu, bet žinai, k , Puntila, mes per mažai vertiname m s suomišk pirt . Aš tai ir pasakiau ministro patar jui, kai buvo svarstomas šis klausimas, tik iš kur gauti užsienio paskol ? Suomiškos kult ros paveld reik t propaguoti daug intensyviau. Kod l, pavyzdžiui, ne rengus suomiškos pirties prie Pikadilio /Londone/?

PUNTILA: Tu man geriau pasakyk, ar tavo ministras tikrai atvyks sužad tuves?

ATAŠ : B tinai. Jis tur t atsid koti man už tai, kad supažindinau j su Lehtinenais iš komercijos banko. Mat ministras domisi nikeliu.

PUNTILA: Nor iau su juo pasikalb ti.

ATAŠ : Jis mane vertina - taip ministerijoje visi kalba. Jis man yra sak s: Jus galima pasi sti visur, J s išsisuktum t iš bet kokios pad ties. Jo supratimu, politik aš reprezentuoju labai gerai.

PUNTILA: Atrodo, kad tavo galva, Eino, ne pjuven prikimšta, karjer tur tum padaryti. Ta iau nepamiršk ministr pakviest sužad tuves, aš to reikalauju, iš to gal siu spr sti, k jie iš tikro apie tave galvoja.

ATAŠ : Puntila, d l to esu visai ramus. Man sekasi velniškai. Tai ministerijoje jau pavorio priežodžiu: k Eino ir prakiš, tai vis tiek sugr žta dvigubai.

Matis, persimet s per pet rankšluost , suka pirties link.

PUNTILA (*Ma iui*): Ko ia valkiojies, žalty? Aš tavo vietoj g dy iaus taip dykaduoniauti ir susir pin iau pats, ar dorai uždirbu savo alg . Aš neišduosiu tau atestacijos ir sup si, kaip menk , kurios n šuo ne da.

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila.

Puntila v l kreipiasi atas . Matis tuo tarpu ramiausiai ki tina pirt . Puntila iš pradži nesurigriebia, bet paskui staiga prisimena, kad ir Ieva turi b ti pirtyje, ir apstulb s ži ri Ma iui iš paskos.

PUNTILA (*atas*): Tarp kitko, kaip tu sutari su Eva?

ATAŠ : Gerai. Tiesa, ji truput šaltoka, bet toksai jos b das. Palygin iau tai su m s santykiais su Rusija. Diplomatin j kalboj tai vadinama korektiškais santykiais. Eikim, aš nor iau priskinti Evai balt roži .

PUNTILA (*išeina su juo, dar kart pasižvalg s pirt*): Taip, geriau eime.

MATIS (*pirtyje*): Viskas tvarkoje.

EVA: Stebiuosi, kod l t vas J s nesulaik .

MATIS: Gal nesusivok po vakarykš io... Ir gerai, mes dar turim k nors padaryti, kad jie tart ...

EVA: Kas jau ia gali vyksti vidury baltos dienos?..

MATIS: Oi, nesakykit. Tas kaip sykis rodo ypating aistr . (*Dalija kortas*) Tarnavau pas tok pon , kuris tur jo aistr valgyti bet kuriuo paros metu.

EVA: Kaip galite lyginti tokius dalykus?

MATIS: O kod l ne? Aistrai laiko nenurodysi... Ar manot, karvid je visuomet laukiama, kol sutems? Dabar vasara, nuotaika linksmybei gera. Na ir karšta! J s taip pat nusirenkite, ar bijote, kad aš jus nuži r siu? – Mes lošime kortomis!

EVA: Atrodo, J s kalbat be jokio respekto.

MATIS: Tai aš girdžiu dažnai. Gal vairuotojai ir grubi liaudis, bet taip yra tod l, kad mes vežiodami ponus, prisiklausom, k jie tarpusavy šneka.

EVA: Briuselio vienuolyno mokykloje mes buvome pratusios tik prie padori kalb .

MATIS: Padoru ar nepadoru. Svarbu nežiopsoti. Loškime kortomis!

Puntila ir atas sugr žta atgal. Atas nešasi roži puokšt .

ATAŠ : Jos s mojis žavus. Aš jai sakau: „Tu b tum tikra tobulyb , jei tik neb tum tokia turtinga“. Jinai gi atšauna net nepagalvojusi: „O man malonu turtinga b ti“. Hahaha. Ir žinai k , Puntila, lygiai t pat man sak kadaise madmuazel Rotšild, kuriai buvau pristatytas pas baronien Žiuljen. Jos s mojis taipogi žavus.

MATIS: Kikenkit, kitaip juodu prašliauš pro šal . (*Eva truput sukikena prie kort*)

Nelabai tikinamai...

ATAŠ *(sustoja)*: Ar ne Evos balsas?

PUNTILA: Ne ne, ten kažkas kitas.

MATIS *(garsiai prie kort)*: O, J s iš tikr j bijote kutulio!

ATAŠ : Kas ten?

MATIS *(patylom)*: Pasistenkit nors kiek!

PUNTILA: Tai mano vairuotojas, nešk tu geriau g les namus!

EVA *(lošdama garsiai)*: O! Ne! Nedr sk!

MATIS *(girdimai sušvokš ia)*: Aš dr siu!

ATAŠ : Žinai, Puntila, labai panašu Evos bals .

PUNTILA: Prašau be žeidin jim !

MATIS: Dabar palengva nustokite priešintis.

EVA: Ne! Ne! Ne! *(Tylom)* K man sakyti dar?

MATIS: Sakykit, kad aš nedr s iau taip daryti. sijauskit vaidmen ! Jausmingiau!

EVA: Nedr sk! Paleisk!

PUNTILA *(griausmingu balsu)*: Eva!

MATIS: T skit, t skit, vaidinkit akl aistr ! *(Atima kortas, abu toliau užuominom vaidina meil s scen)* Jei jis eis, teks apsikabinti, kitaip nepatik s.

EVA: Na ne, aš negaliu!

PUNTILA: Eva!

*Matis r pestingai perbraukia Evai ranka per galv , kad plaukai atrodyt sutaršyti, o
Eva atsisega viršuj prie kaklo bliuskut s sag ir išeina lauk.*

EVA: Tu mane šaukei, t tuk? Aš tiktai nor jau persirengti...

PUNTILA: K tu sau manai, kad mudu su ataš visai apkurt ?

ATAŠ : Neb k pik iurna, Puntila. Kod l Eva negal t persirengti pirtyje?

Išeina lauk Matis ir sustoja už Evos.

EVA *(nepasteb jusi Ma io ir truput pab gusi)*: O k gi jau taip gird jai, t ti? Juk nieko nebuvo.

PUNTILA: Šitkaip - pasak tav s, visai nieko nebuvo! Nagi, apsisuk!

MATIS *(vaidina sumišus)*: Pone Puntila, mes su gerbiama panele tiktai kortom

loš m... Štai kortos, jeigu netikit. Tai nesusipratimas!

PUNTILA: Tyl k! Tu atleistas! (*Evai*) Kaip apie tave pagalvos mūsų diplomatas?!

ATAŠ : Žinai k , Puntila, jeigu juodu loš , vadinasi tu apsirikai. Pavyzdžiui, princes Pibesko kart lošdama taip susijaudino, jog sutrauk savo perl v rin . Aš tau priskyniau balt roži , Evute. (*Paduoda jai rožes*) Eime, Puntila, geriau sužaiskime bilijardo partij . (*Traukia j už rankov s*)

PUNTILA (*nenurimdamas*): Su tavim aš dar pasikalb siu, Eva! Jeigu tu dar nors kart žvilgtel si mano dukter , užuot susting s prieš j iš g dos – gal si tu tuojau susipakuoti savo suplyšusias kojines ir dingti iš ia. Tyl k! Tu privalai žvelgti savo geradarijo ir maitintojo dukter kaip aukštesni j b tyb , nusileidusi žem s pakaln n. Palauk, Eino! Aš to nepak siu! (*Ma iiii*) Pakartok, k sakiau!

MATIS: Žvelgsiu j , pone Puntila, kaip aukštesn b tyb , nusileidusi žem n nuo kalno.

PUNTILA: Akis išpl t s turi steb tis, kad toki stebukl dar žem je b na!

MATIS: Išpl t s akis, stebiuos apstulb s, pone Puntila.

PUNTILA: Šalia tokios nekaltyb s d l savo nešvanki min i apie moteris turi raudonuoti kaip v žys. Iš g dos žem n prasmek! Supratai?

MATIS: Supratau.

Ataš nusitempia Puntil namus.

EVA: Atrodo, nepasisek ... nepatik jo.

MATIS: Matyt, jo skolos dar didesn s, negu mes man me.

VI. PAŠNEKESYS APIE V ŽIUS

Virtuv Puntili dvare. Vakaras. Iš lauko protarpiais pasigirsta šoki muzika. Matis skaito laikrašt .

LAINA (*eina*): Panel Eva šaukia Jus.

MATIS: Palauks, kol išgersiu kav .

LAINA: D l man s neprivalote vaizduoti, b k tai Jums neskubu. Manot, aš nematau, kaip m t sivaizdint, kai panel Eva prad jo ieškoti J s draugyst s. Nes dvare n ra su kuo pabendrauti ir jai sunku be žmogaus.

MATIS: Kai toks vakaras, tai kod l ir nepasvajot? Pavyzdžiui, jei j s turit po pasivaikš iot su manim paupy, apsimesiu neišgird s, jog panel Eva ieško man s ir eisiu su Jumis.

LAINA: Š vakar po neturiu.

MATIS (*gr ždamas prie laikraš io*): Vis dar tebegalvojat apie mokytoj ?

LAINA: Su mokytoju nieko nebuvo. Malonus jis žmogus, nor jo apšviesti mane, ir knyg paskolino.

MATIS: Gaila, kad jam taip mažai moka už jo švietim . Aš gaunu 300 marki , o mokytojas 200, ta iau iš man s daugiau ir reikalaujama. Kaipgi, jei mokytojas netik s, tai blogiausiu atveju kaimie iai laikraš i skaityti neišmoks. Bet kiek tos naudos iš laikraš i skaitymo dabar? Aš netgi pasaky iau: jei mokyklas uždaryt , tai valstyb l š sutaupyt . Bet jeigu aš strig iau kur su mašina, tai ponai, braidydami po purv , suvirst griovius pakel j girti b dami.

Ma iui pamojus, Fyna s dasi jam ant keli , Teis jas ir Advokatas pareina su rankšluos iais per pet po garin s pirties.

TEIS JAS. Ar neturite ko išgerti, pavyzdžiui, t gaivinan i pieno pasuk po vakarykš io?

MATIS: Tuoj atnešim.

TEIS JAS: Ne, parodykit tiktai, kur jos yra.

Laina išeina.

ADVOKATAS: Puikus g rimas.

TEIS JAS: Visuomet j geriu Puntiliuos po garin s pirties.

ADVOKATAS: Suomiška pirtis – puikus dalykas.

TEIS JAS (*skambut išgird s, Mat*): Gal paži r tum t, ko ten prireik ? Pasakykite, kad ia prisilaikoma aštuoni valand darbo dienos.

Išeina su advokatu. Matis tuo tarpu v l pris do prie laikraš io.

EVA (*eina apsiginklavusi sieksniniu cigare i kandikliu ir vaizduodama vili gišk k no eisen , nusiži r t iš amerikonišk kino film*): Aš skambinau Jums. Vis dar užimtas?

MATIS: Aš? Ne, mano darbai prasid s rytoj ryte šešt .

EVA: Aš pagalvojau, ar nepad tum t man nusiirti sal pagaudyti v ži rytdienos sužad tuvi pokyliui?

MATIS: Ar ne per v lu? Vištos jau seniai ant lakt .

EVA: Aš n kiek nepavargusi, be to miegu vasar blogai, pati nežinau kod l. Argi J s užmigtum t tuoj pat, jei gultum t lov ?

MATIS: Taip.

EVA: Pavydžiu Jums. Tai bent paruoškite man tinklelius. Mano t vas pageidauja pokyliui v ži . (*Apsisuka ant užkulnio ir rengiasi išeiti, v l demonstruodama iš film nusiži r t eisen*)

MATIS (*regimai persimain s*): Žinot k , nuplukdysiu Jus valtimi.

EVA: Argi j s nepavarg s?

MATIS: Aš jau išsibudinau ir jau iuosi visai žvalus. O J s persirenkit, juk reik s po vanden braidyti.

EVA: Tinklelius rasite kamaroj. (*Išeina*)

Matis apsivelka striuk .

EVA (*sugr žta trumput m kelnait m persirengus*): O kur tinkleliai?

MATIS: Mes gaudysim v žius rankom. Taip daug domiau ir išmoksit bemat.

EVA: Bet su tinkleliais patogiau.

MATIS: Neseniai buvau saloje su vir ja ir su kambarine, visi mes gaud m rankom, ir buvo labai gražu, pasiklauskit pati. Aš esu vikrus. Žinoma, v žiai yra judr s, o akmenuotas dugnas glitus, bet lauke dar šviesu, vos vienas kitas debes lis.

EVA (*svyruodama*): Aš norėčiau su tinkleliais. Sugausim daugiau.

MATIS: Argi jį reikia tiek daug?

EVA: Mano tvas nivalgyti nepradės, jei dubuo nebus pilnas.

MATIS: Žirkit žirkit, kaip rimtai. O aš maniau – pavėžiausim, pašnekučiuosim - naktis tokia graži.

EVA: Nekartokite kas antras žodis - gražu, graži. Geriau atneškit tinklelius.

MATIS: Susimildama, kodėl gi jau taip veržiat s t v ži? Poros kišeni pilnai pakaks, žinau ger vieta, kur jį tiek knibžda, jog per penkias minutes sugausim tiek, kiek reikia...

EVA: K norite tuo pasakyti? Nejaugi Jūs rimtai manote gaudyti vėžiūses?

MATIS (*valandėlį patylįs*): Žinot k, jau tikrai vėloka. Man reikia atsikelti prieš šešias ir parvežt Jūs ataš iš stoties. O jeigu mes dar plauksim sal, tai miegui laiko tikrai nedaug liks. Žinoma, jeigu Jūs užsispirsit – nuplukdysiu.

Eva apsisuka be žodžių ir išeina. Matis, vėl nusivilk s striuk, s dasi prie laikraščio.

Laina grįžta po pirties.

LAINA: Melž ja su š rike klausia, ar neateitum t prie tvenkinio. Rasite jas ten vis dar besirokuojant.

MATIS: Aš pavarg s kaip šuo.

LAINA: Aš irgi nusivariau nuo koj tuo su kepimu, tos sužad t v s – kad jas kur galas. Bet kaip sunku gult lov, kai lauke taip šviesu, drybsoti tikra nuod m .
(*Eidama žvilgteria pro lang*) Gal dar reikt pasivaikšioti. Taip gražu, kai arklininkas groja armonika. (*Nors regimai pervargus, bet ryžtingai išeina lauk*)

EVA (*eina kaip sykis Ma iui sprunkant pro lauko duris*): Prašau, nuvežkite mane stot .

MATIS: Po penki minučių lauksiu j s prie dur .

EVA: Puiku. Kaip matau, Jūs neklausiat, ko aš stot važiuoju.

MATIS: Turb t, norit išvykti traukiniu Helsink, dvidešimt trys dešimt.

EVA: Ir j s tai n kiek nestebina?

MATIS: Steb t is - o ko? Kas pasikeis, jei vairuotojai ims vaidinti nustebusius.

EVA: Aš išvažiuoju porai savai i pas draug Briusel ir nenoriu d l to t v kelti iš

miego. J s man paskolinsit 200 marki bilietui. T vas Jums, žinoma, sugr žins, kai tik jam parašysiu.

MATIS (*be didelio entuziazmo*): Klausau.

EVA: Nejaugi J s baiminat s d l savo pinig ? Galb t, mano t vui tas pat, su kuo apsives jo dukt , bet jis tikrai nenor s likti skolingas Jums.

MATIS (*atsargiai*): Nežinau, ar jis jausis skolingas man, jeigu pinigus duosiu Jums.

EVA (*patyl jusi*): Aš labai gailiuos, kad kreipiausi Jus.

MATIS: Nemanau, kad J s t vui tas pat, jeigu J s vidury nakties išdumsit užsien , sužad tuvi pyragams dar, taip sakant, tebesvylant skardose. J s t vas trokšta Jums tik gero, panele Eva. O išg r s arba, sakykim švelniau, stiklel išlenk s pervirš, nebežino, kas Jums gerai, o kas ne. Bet išsiblaiv s jis v l atgaus piln prot . Jis nupirko Jums ataš , kuris tikrai vertas t pinig , ir kai J s tapsite ponias ministro žmona Paryžiuje arba kur kitur, gal sit veikti, kas Jums patiks, jei tik pas bus.

EVA: Vadinas, dabar J s už vedybas su ataš ?

MATIS: Panele Eva, J s finansin pad tis neleidžia Jums konfliktuoti su J s maitintoju.

EVA: Kaip lengvai J s kei iate savo nuomon - kaip v trung .

MATIS: Tiesa. Bet d l v trung s j s neteisi. V trung yra iš tvirtos geležies, tik neturi pagrindo, už ko gal t užsikabinti. Man, deja, taip pat tr ksta šito tvirto pagrindo. (*Trina nykšt smili*)

EVA: J s graž s žodžiai apie prakilnius mano t vo siekius, atrodo, kyla vien iš baim s rizikuoti pinigais mano bilietui.

MATIS: Darbo vietos taip pat nenor iau prarasti. Atvirai kalbant, vietel visai nebloga.

EVA: Koks j s materialistas, pone Altonen. Dar niekad neteko susidurti su žmogumi, kuris taip aiškiai parodyt susir pinim savo pinigine.

MATIS: Man gaila, kad aš Jus taip nuvyliau. Pinigai visur visuomet visk sugadina.

EVA (*atsis da*): Aš netek siu už ataš .

MATIS: Nesuprantu, kod l. Man jie visi atrodo panaš s vienas kit , prisiži r jau j pakankamai. Išaukl ti, nepakels rankos net kauš b dami ir sugeb s Jus vertint,

panašiai kaip ger vyn .

EVA: Aš nenoriu ataš . Aš manau - imsiu Jus.

MATIS: K norite tuo pasakyti?

EVA: Mano t vas gal t mudviem paskirti lentpj v .

MATIS : Paskirti Jums.

EVA: Ne, mudviem - kai apsivesime.

MATIS: Karelijoj teko tarnauti vienam dvare, ten už pon buvo praturt j s bernas. Kai tik kas kiem važiuodavo su vizitu, ponia j tu tuoju išsi sdavo žuvaut. O šiaip prie sve i jis riogsodavo už pe iaus ir d liodavo kortas. O j dviej vaikai net b dami suaug , šaukdavo j vardu. „Ei, atnešk batus ir nesitrink pakamp m!“ Tokios vedybos ne man, panele Eva.

EVA: Aišku, J s savo namuose b site ponas ir viešpats. Galiu sau sivaizdinti, kaip J s šokinsit savo žmon .

MATIS: Dom jot s šiuo klausimu?

EVA: Žinoma, kad ne. Manote, aš kiauras dienas vien tik svajoju apie jus? Nesuprantu, iš kur J s toks atsiradote, pilnas didyb s. Man pakanka, kad J s amžinai postringaujat tik apie save, ko J s siekiate ir kas jums patinka, o kas ne. Aš permatau kiaurai J s nekaltas istorij les su ž liom užuominom. Aš J s neapken iu, egoistai man tiesiog šlykšt s, taip ir žinokit! (*Išb ga*)

Matis v l s dasi prie laikraš io.

VII. PONO PUNTILOS NUOTAK DRAUGIJA

Sekmadienio rytas Puntili dvaro kieme. Dvaro nam altanoje Puntila, skusdamasis barzd , gin ijasi su Eva. Iš tolo gird ti bažny ios varpai.

PUNTILA: Ištek si už ataš , ir baigta. Kitaip negausi n skatiko. Už tavo ateit atsakau aš.

EVA: Dar vakar sakei, jog už lepšio tek ti neprivalau. Girdi, rinkis, kam meil jaut i.

PUNTILA: Maža k aš pasakau stikliuk išmauk s pervirš. Ir ko tu dabar prie žodžio kabinies? Žinok - jei dar kart su iupsiu su tuo šoferiu - aš tau parodysiu. K žmon s b t paman , kai tu su juo iš pirties išlindai. Skandalo b tume neišveng . (*Staiga sumauroja pažvelg s tolumon*) Kod l arkliai dobilienoj?

BALSAS. Arklininkas suleido.

PUNTILA: Išvaryk tu tuojau! (*Ev*) Vos tik paliksi dvar kok pusdien , ir viskas aukštyn kojom apsiver ia. Ar žinai, d l ko arkliai dobiluose? D l to, kad arklininkas bovijasi su daržininke. O kod l tely ia, vos metus su dviem m nesiais sukakus, jau yra veršinga ir, žinoma, ne žauga ir pasiliks? D l to, kad š rik bovijasi su praktikantu, na, ir neblieka laiko pridabot, kad bulius nelipt ant tely i - tegul sau d ksta po karvi band , kaip jam noras užeis. Tikra kiaulyst ! O jeigu daržinink , laikas b t j prigriebt, nesijodyt su arklininku, manai, aš b iau tiktai du centnerius pomidor pardav s šiais metais? Bene jai dabar galvoje r pes iai darže, o seniau pomidorai b davo tartum aukso lobis, bet ateis kart galas toms meilyst ms, per brangiai man kainuoja, dvaro nugalventi neleisiu, ia yra mano kantryb s riba.

EVA: Aš dvaro nugalventi neketinu.

PUNTILA: sp ju tave: skandal nepak siu. Rengiu tau vestuves, stengiuos kiek manydamas, kad tik tu gautum vyr iš pa i aukš iausi sluoksni , vis mišk sukišu tave, kiek jo turiu. Ar supranti, kas yra miškas? O tu kaip elgiesi?

Matis kiem j s klausosi.

PUNTILA: Ne tam pinigūs mok jau už tavo bajoriškus mokslus Briuselyje, kad ia šoferiui ant kaklo užsikorus vaipytumeis. Nuo tarn dešimt žingsni atstumu ir jokios bi iulyst s, kitaip bus chaosas, ia aš kietas kaip akmuo. (*eina namus*)

Prieš vartus pasirodo mergin kvartetas iš Kurgelos. Apsitarusios nusiima skaras, užsideda šiaudinius vainik lius ir pasiun ia iš savo tarpo vien žvalgybai. kiem eina telefonist Sandra.

TELEFONIST : Labas rytas, nor iau pasimatyt su ponu Puntila.

MATIS. Nemanau, kad šiandien jis nor t su jumis bendrauti.

TELEFONIST : Savo sužad tin tur t jis priimt.

MATIS: Argi J s su juo susižad j ?

TELEFONIST : Taip, man regis.

PUNTILOS BALSAS: O tokius išmislus kaip meil mesk iš galvos, gryna priedanga ištvirk li kiaulyst ms, ne vieta joms mano dvare. Sužad tuves užsაკiau, kiauul paskerdžiau - nesugr žinsiu atgaivinus kiauulid prie dalo vien d l to, kad pana migdol užsigeid , o bendrai jau vis reikal sutvarkiau. Duokit man pagaliau ramyb . O tavo kambar užkalsiu vinimis – taip ir žinok!

Matis, ilg šluot nusitv r s, pradeda šluoti kiem .

TELEFONIST . Šito pono bals lyg ir paž stu.

MATIS: N ra ko steb tis, juk tai balsas J s sužad tinio.

TELEFONIST . Tas pats ir ne tas pats. Balsas Kurgeløj buvo kitoks.

MATIS. Šitkaip, Kurgeløj? Ten, kur teis t šnaps pirko?

TELEFONISTE: Galb t, jo balso nepažinau d l to, kad ten buvo kita aplinka ir veidas buvo jo toks malonus: auto s d jo jis, o veido skruostuose spind jo ryto aušra.

MATIS. T veid paž stu, nušviest ryto aušros. Geriau J s eikite namo.

kiem eina šmugelnink Ema ir dedasi telefonist s nepaž stanti.

ŠMUGELNINK EMA: Ar ia surasiu pon Puntil ? Nor iau su juo pasikalb ti.

MATIS. Gaila, jo ia šiuo metu n ra. Bet yra jo sužad tin , kreipkit s j .

TELEFONIST (*vaidina nustebusi*): Sakykit, ar tai ne Ema, kuri ver iasi šnapso šmugeliu?

ŠMUGELNINK EMA: K tu pliauški? Šnapso šmugeliu? Mano trunkui joks teis tas statymas nieko neprikiš. O kad panel iš telefono dargi mano sužieduotin paveržti nori, pon Puntil , kuris ia gyvena, jei tik neklystu, - tai yra juok darbas, lupata tu!

TELEFONIST (*nušvitusi*): Nagi, tik pasiži r k mano piršt , tu samagonš ik : k matai, k tv la?

ŠMUGELNINK EMA: Karp matau. Geriau paži r k man j ! Aš jam žad toji, o ne tu su šnapsu ir su žiedu.

MATIS. Atseit ponios abidvi iš Kurgelos? Atrodo, ten nuotak kaip žvirbli pavasar .
kiem eina melž ja Lisu ir vaistinink Menda.

MELŽ JA IR VAISTININK (*vienu ypu*): Ar ia gyvena ponas Puntila?

MATIS: J s taip pat nuotakos iš Kurgelos? Ne, jis ia negyvena. ionykštis ponas Puntila yra visai kitas ponas, nors tuo pa iu vardu atsiliepia, kaip anas, su kuriuo J s, turb t, susižad jot.

MELŽ JA: Bet aš vadinuosi Lisu Jakara, ir su manim tas ponas susižiedavo neabejotinai, aš turiu rodymus. (*Telefonist s adresu*) Ji taip pat turi rodymus, ji taip pat yra jo sužad tin .

ŠMUGELNINK EMA IR TELEFONIST (*kartu*): Taip, mes turime rodymus, mes visos esame teis tos sužad tin s!

Visos keturios kvatoja smagiai.

MATIS: Aš džiaugiuos, kad rodymus turite. Pasakysiu atvirai: jei tiktai viena iš j s b t teis toji, nelabai tas b t domu, bet kadangi j s daug, si lau steigti pono Puntilos nuotak draugij . O tuo pa iu iškyla svarbus klausimas: ko siekia draugija?

TELEFONIST : Kaip ia dabar Jums pasakius? Buvo toks asmeniškias pono Puntilos kvietimas, visoms keturioms drauge atšv sti didži sias sužad tuves.

MATIS: Toks kvietimas šiandien gal t reikšti ne daugiau kaip pernykštis sniegas. J s kaip tos antys, kurios atskrido, kai medžiotojai namo par jo.

ŠMUGELNINK EMA: Vaje, visai nepanašu „mieliausios viešnios“!

MATIS: Aš gi nesakau, kad j s ne „mieliausios viešnios“. Bet tam tikru atžvilgiu atvykote truput per anksti.

VAISTININK : Nieko daugiau nenorim, kaip tik truput pasilinksmint ir, galb t, kai kam žnybtelti šokant.

MATIS: Jeigu pataikysim moment – kod l gi ne, gal t ir išdegt. Puntila tik išsižios, kai su nuotak draugijos maršu žygiav sal , giedosim Tavasto himn , sijon ant

strypo iš k l v liavos vietoje.

V l visi prapliumpa juoku.

ŠMUGELNINK EMA: Tai manote, kavut s stiklo nepagail s, o gal net kok šok su muzika tryptelsim?

Kambarin Laina neša namus puodyn sviesto.

MELŽ JA: Pon sviestas – pirmar šis.

VAISTININK : At jome tiesiog iš stoties. Nežinau, kuo J s vardu, bet gal pavaišinsit mus pieno stikline?

MATIS: Pieno? Negadinkit sau apetito priešpiet.

MELŽ JA: Ko-ne-ko, bet apetito mums nepristigs.

Arklininkas su vir ja neša namus kiaul s skerdien .

MERGINOS (*sužav tos ploja*): Rieb s meit liai - kad tik iškept minkštai! - Nepamiršk trupu io meir n prieskoniui!

ŠMUGELNINK EMA: Ar manote, prie piet gal iau atleisti užsagalus, ponams nematant? Mano sijonas ankštokas.

VAISTININK : Kad tik nekrist ak ponui Puntilai.

TELEFONIST : Tik jau ne perpiet.

Dvaro darbininkas rita namus ba kut alaus.

ŠMUGELNINK EMA. Šit alus lenda pro duris.

Puntila jau kuris laikas, iš j s balkon , r s iai klausosi Ma io prakalb .

PUNTILA: Kai užbaigsit kalbas, tada praneškite man kas j s per vienos?

TELEFONIST (*juokdamasi*): J s nuotakos, pone Puntila. Negi jau nepaž stat?

PUNTILA: Aš? Aš nepaž stu n vienos.

ŠMUGELNINK EMA: Bet J s tur tum t mus pažint, bent iš žied .

VAISTININK : Nuo užuolaidos virbo iš aptiekos Kurgeloj.

PUNTILA. Ko ia atsibeld t? Triukšmo kelt?

MATIS: Dovanokit, pone Puntila, galb t netinkam laik pasirinkome priešpiet s vidury, bet mes k tik apsvarst m, kuo gal tume pa vairint sužad tuvi programos linksm j dal , ir nutar m steigti pono Puntilos nuotak draugij .

PUNTILA: Ko varžytis - steikit nors ir profs jung ! Kur tu savo m šlin nos kišai,

tokie grybai dygte dygsta po lietaus, aš pažstu tave, pažstu ir laikrašt, kur tu skaitai!

ŠMUGELNINK EMA: Bet juk tai pokštas, vienam kavut s stiklui, jei ponas malon s.

PUNTILA: Gražus pokštas gražios apgaviki gaujos - taip ir laukiat išsižiojusios, kas mes ia jum k nasrus.

ŠMUGELNINK EMA: No, no, no!

PUNTILA: Bet aš jum parodysiu - matai, užsiman . Geriau išsikraustykit geruoju, kitaip išvarysiu... Tu ten, tave pažinau, esi telefonist iš Kurgelos, apie tave pasiteirausiu viršininko, ar jis tave palaimins už tokius pokštus, o apie kitas irgi sužinosiu, kas per paukšteliai.

ŠMUGELNINK EMA: Mes supratom. Žinot k , pone Puntila, b t buv s gražus atminimas senatvei. O dabar, k gi, atsis siu tiesiog J s kieme, kad paskui gal iau pasakot vaikam ir vaik vaikam: vien kart s d jau Puntili dvare, paties pono pakviesta buvau. (*Atsis da ant žem s*) Tai kas, kad ne ant kr slo, o ant plikos Tavasto žemel s, apie kuri skaitym knygoje rašoma: daug vargo reikalauja, bet už varg atlygina, tik nerašo, iš ko vargo reikalauja, ir kam atlygina. Argi, sakysit, neuos iau kiaulienos kvapo, ar nema iau sviesto puodyn je, o gal, sakysit, nebuvo alaus?

(*Dainuoja*)

Ežerai ir kalnai, debes liai virš kaln !

Kaip brangus j grožis Tavasto liaudžiai –

Nuo mišk žaliuojan i net lig pat Abos vanden .

Ar ne teisyb sakau? O dabargi pakelkit mane, nepalikit man s s din ios šitoj istoriškoj pozicijoj.

PUNTILA: Eikit lauk iš dvaro!

Merginos numeta žem n šiaudinius vainikus ir apleidžia kiem , Matis sušluoja siaudus prie s šlav .

VIII. SUOMIŠKI APSAKYMAI

Plentas - vakarop. Keturios merginos pakeliui namus.

ŠMUGELNINK EMA: Ir kaip ia sp si, koks šuoras ant j užeis. Kai prisilaka, tokie linksmuoliai pasidaro, žodelis prie žodelio, ži r k, jau ir žnaibo dievažin kur, tik saugokis, kad prisimeilin nenutempt avietyn , o po valand l s jau v l tartum širš s gelti – prisiartinti negali. Iš mano batelio, turb t, kyšo vinis.

TULEFONIST : Ir padas atsiknoj s.

MELŽ JA: Ne tokiais bateliais penkias valandas p stute.

ŠMUGELNINK EMA: Gaila, nebesutaisysi. O b t dar tarnav s kokius metus. Akmens man reikt . (*Visos s dasi, o Ema sukala vin bato pad*) T pon nesuvaikysi - nei prie tanciaus, nei prie ražan iaus. Buvusio nuovados viršininko žmona dažnai mane kviesdavo sutinusi kojeli pamasazuot vidury nakties, ir vis kas kartas vis nauji prajovai. O jos vyrelis su tarnaite reikal tur jo. Kart ji tokia vaišinga pasirod , tai bematant supratau, kad jis tai mergai bus užtrenk s duris, bet po kurio laiko, matyt, viskas atsinaujino, nes ponia staiga, nors ir kaip steng s, negal jo prisimint, kiek kart aš j masažavau. Tokia trumpa pasidar jos atmintis.

VAISTININK : O kit kart b na ir labai ilga. Kaip to amerikono, kuris už mari praturt jo ir po dvidešimt met sugr žo gimini aplankyti. Tie vargšai buvo taip nuskurd , kad pas mano mam bulvi lupyn ateidavo paprašyti, bet tam sve iui veršienos gabal iškep . Tas veršien suvalg ir apsilaiž s primin , kad j bobut kadaise iš jo pasiskolinusi 20 marki . Labai nusteb s galva kinkavo d l tokio j ; nusigyvenimo, kad net skol sugr žint neišgali.

TELEFONIST : Tokiem dalykam jie gab s. Antra vertus, iš ko gi susikrauti tuos turtus? Atsimenu, 1908-tais metais, tamsi žiemos nakt , labai žinomas dvarininkas iš m s apylink s papraš savo kumet per užšalus ežer pervesti. Buvo gird j s, kad ledas su properšom, tik nežinia kur, tad kumetis tur jo eiti pirmas, bandydamas led visus dvylika kilometr . Toks siaubas pagavo pon pakeliui, jog arkl pasi l dovan , jei tik išves laimingai. Ežero vidury v l žad jo: jei nuvesi ir nesušlapsim, gausi verš . O sublizgus artimiausio kaimo žiburiams, iš naujo ragino: tik pasistenk, laikrodžio

nepagail siu. O kai pasiek krant, padav jam vien marke, ir prid r : na, ir ilgai tu mus vedei. D l m s kvailyst s tunka tie gudro iai. Kaipgi, pagal išvaizd j neatskirsi, atrodo kaip visi žmon s. Jei atrodyt kitaip, tai bent pasisaugotum.

VAISTININK : Geriausia su jais neprasid ti.

ŠMUGELNINK EMA: Neprasid t - gerai pasakyta. Kad jie visk turi, o mes nieko. Ištvirk neg r s prie šulinio, jei iš troškulio dvesi.

VAISTININK : O aš, žinot, jau baigiu nutrokšt.

MELŽ JA: Aš taip pat. Kausaloj nutiko vienai mergai nelaim su kininkai iu, kur tarnavo. Bet kai atsirado vaikas, tas išsigyn prieš teism, kad nereikt aliment mok ti. Jos motina nusamd advokat, tasai paklojo teismui laišk pund iš pulko. Taip aiškiai parašyti buvo laiškai, jog tikriausiai penkis metus b t gav s už melaging priesaik. Bet kai teis jas garsiai perskait pirm j laišk, iš l to t sdamas žod po žodžio, tai ji pri jusi pareikalavo laiškus gr žint. Taip ir nepriteis jai t aliment. Ašaros pl do jai per skruostus iš teismo gr žtant su laiškais, motina siuto, o jis tik juok si. Štai tau ir meil.

TELEFONIST : Kvail, ir tiek.

ŠMUGELNINK EMA: Žinoma, bet pasitaiko ir toki tarpe ir gudresni, kurie nieko iš j nepriima. Vienas toks, Kilimo nuo Vypuri. 18-tais metais buvo prisid j s prie raudon j, už tai j Tamper s stovyklon kišo. Jo mo ia ryžosi j aplankyti. Komet buvo, tai dvaro ponias dav žuvies ir svar sviesto s nui dovan. Keliavo ji p s ia, nebent tarpais koks gaspadorius galiuk paveždavo. Pasipasakodavo: „Einu Tamper, raudon j stovyklon, s naus aplankyti, o gerašird dvaro ponias dav jam žuvies ir svar sviesto dovan“. Eidama palei up pro moteris baltinius skalbianias, jinai ir jom kartojo t pa i naujien: „Einu Tamper s naus aplankyti raudon j stovykloj, o dvaro ponias geros širdies - dav jam žuvies ir svar sviesto dovan“. Atvykusi stovyklon, ji ir komendantui persak savo sakm, o tasai nusijuok s leido pas s n užeit, nors buvo uždrausta. Aplink stovykl dar žaliavo žol, bet už spygliuot viel nebuvo lik nei žol s želmens, nei lapelio medži šakose, viskas buvo nuvalgyta. Tai yra tiesa, ne pasakos. S naus ji nebuvo ma iusi dvejis metus. Jis buvo baisiai sulys s. „Tai tu, mano Athi. Štai imk, ia tau žuvis su sviestu, kuriuos

dvaro ponia tau dav “. Athis pasisveikino, pasiteiravo apie jos reumat , apie vien kit kaimyn , bet žuvies su sviestu ne m už jokus pasaulio turtus - jis netgi užsir stino ant motinos: „Tai tu pas dvaro poni ubagaut buvai? Nešk atgal, aš iš j nieko nepriimu“. Taip ir buvo vargš priversta v l susivyniot dovanas ryšul , nors ir kaip išbad j s buvo jos s nelis, pasak jam sudie ir iš jo atgal. V l p s iomis, nebent kas truput paveždavo. Bernui vežime ji dabar aiškindavo: „Mano Athis belaisvi stovykloje nei žuvies nei sviesto iš man s ne m d l to, kad tai dvarinink s išmalda, o iš j jis nieko nepriima“. Kelias buvo tolimas, o ji nuo senatv s sulinkusi, retkar iais pris sdavo pakel j užk sti tos žuvies su sviestu. O buvo jie ne visai švieži ir netgi su kvapu. Moterims palei up ji kartojo: „Mano Athis belaisvi stovykloj atsisak žuvies su sviestu d l to, kad tai dvarinink s išmalda, o iš j jis nieko nepriima“. Taip skelb ji visiems, k tik sutikdavo, ir toji žinia pasklido visu keliu, daugiau kaip 80 kilometr .

MELŽ JA. Toki , kaip jos Athis, sako, ir dabar yra.

ŠMUGELNINK EMA: Mažoka.

Visos atsikelia ir tyl damos žengia tolyn.

IX. PUNTILA PAŽADA DUKTER ŽMOGUI

Valgomasis su mažais staliukais ir milžinišku bufetu, Prabaš ius, teis jas ir advokatas r kydami gurkšnoja kav sta iomis, kampe prie staliuko s di ir geria apsiniauk s Puntila. Gretimoje sal je gird ti šokant pagal gramofono muzik .

PRABAŠ IUS: Tikras tik jimas - retenyb . Kur tik pažvelgsi, silpnatikiai, tiesiog beviltiškai atrodo ta m s liaudies ateitis. Aš jiems diena dienon galv kalu, kad be Dievo valios ir m lyni kek neprisirps, o jie sau kemša pilv gamtos produktus, tartum koki savaiame jiems priklausan i gamtos duokl . Dalinai d l j netik jimo yra kaltas ir bažny ios nelankymas, nes k gi gelb s tos visos prakalbos tuš ius klauptus. Sakytum, jie netur t dvira i bažny ion atvažiuot, dabar gi kiekviena melž ja turi po dvirat , - bet dauguma j , matyt, gimsta paged liais. Kaipgi kitaip išaiškinsi tok mano nuotyki : prieš kelet dien prie mirties patalo aš ligoniui d stau, kas jo laukia aname pasaulyje, o jis man s klausia - kaip manot, ar li tys bulv ms nepakenks? Po toki pokalbi tiesiog nebežinai, ar visa m s veikla n ra tušti pamokslai katinams.

TEIS JAS: Aš Tamst suprantu. Kult r skleist tarp šitoki tamsuoli - tai ne med laižyti iš kori .

ADVOKATAS: Bet ir mums, advokatams, kova už b v nesaldi. Seniau mes duon valg me iš smulkiojo kininko kietasprandžio, kuris grei iau ubago terb užsikabins, negu liausis prieš kaimyn teisyb s ieškoj s. Žinoma, ir dabar žmon s m gsta pasivaidyti, bet j šykštumas užkerta keli bet kurioms komplikacijoms. Regis, štai jau užsipuol vienas kit vainot, jau ir peiliukais susibaksnojo, ir visus šunis ant kaimyno galvos užkarst , bet vos tik sužino, kad bylin jimas kaštuoja, bemat atv sta, ir gražiausias procesas nutr ksta pa ioje užuomazgoje, o visa tai iš nenoro persiskirti su pinig liais.

TEIS JAS. Gyvename komersant gadyne. Viskas išbluko kas buvo kilnaus ir gero praeity. Sunku tiesiog išverti nenusivylus liaudies menkyste, kai matai, kas belieka iš vis pastang diegti jai kult ros daigus.

ADVOKATAS: Puntilos laukai savaime užželia kas pavasar , bet teismo procesas yra baisiai jautrus darinys - kol užauginsi, pakaušis nupliks. Kai dažnai atrodo, kad jam jau galas, kad n menkausio kabliuko nebeliko apeliacijai arba kasacijai, kad vargšelis ir nusibaigs, o visgi surandi skylut , ir proces lis atgyja v l. Ypatingo budrumo reikalauja procesai dar neperženg k dikyst s amžiaus, ia j mirtingumas pats didžiausias. Bet jei užkabini ir pastatai ant koj , - tai jis toliau pats pasir pins savimi, ir jo lengvai nenumarinsi – sakau, jeigu procesas sulauk ketverto penketo met amžiaus, tai jis ir žilo plauko sulauks. Bet kiek vargo, kol j ant koj pastatai! Šuniškas advokato amatas.

eina Prabaš iuvien su ataš .

LAINA: Pone Puntila, ponas ministras klausin jo, kur J s dingote.

Puntila nieko neatsako.

ATAŠ . Viena ponia k tik nustebino ministr s mojinga replika. Ministras paklaus , kaip jai patinka šokti skambant džiazui. Tiesiog negal jau sivaizdinti, kaip ji išsisuks iš šitokios keblios pad ties, o jinai, kiek pagalvojusi, atsak , kad skambant bažny ios vargonams šiaip ar taip nepašoksi, tai ar ne vis tiek, kokių instrumentu gros orkestras. Ministras juokais leipo d l šito s mojaus. K tu tai pasakysi, Puntila?

PUNTILA: Nieko, nekritikuoji sve i . (*Pamoj s teis jui*) Frederikai, kaip tau patinka šita fizionomija?

TEIS JAS. Kuri b tent?

PUNTILA: Ataš . Atsakyk, bet rimtai!

TEIS JAS: B k atsargus, Johanai, punšas stiprokas.

ATAŠ (*ni niuoja melodij pagal gramofon sal je, kartu strypiniuodamas jos taktin*): Tai muzika – kojos pa ios šoka, ar ne tiesa?

PUNTILA (*v l ima mojuoti teis jui, kuris vaidina nieko nepasteb jus*): Frederikai! Sakyk teisyb , ar patinka ji tau? Aš už j moku pirmos r šies mišku.

Kiti ponai taip pat pradeda ni niuoti fokstrot : „Ieškojau aš Titinos...“

ATAŠ (*nenuvokdamas kylan ios audros*): Žodžius atsiminti man visuomet b davo sunkoka, nuo mokyklos laik , bet ritm pagaunu rankom ir kojom bematant.

ADVOKATAS (*matydamas Puntil vis smarkiau mosikuojant*): Ar ne per karšta ia

- geriau eikime salon (M gina nutraukti ataše šal)

ATAŠ . Ir vis dėlto esu optimistas - neseniai man pavyko sidėti vieną eilutę :
„We have no bananas“ - suprantat: „Neturime bananų“.

PUNTILA: Frederikai! Tik pasižiūrėk! Frederikai!

TEIS JAS: Ar žinote anekdotą apie seną žydą, kuris išeidamas paliko kavinę savo apsiaustu? Pesimistas sako: Taip taip, jis jį tikriausiai atras! Optimistas atsako: Ne, ne jis jį tikriausiai neras!

Ponai juokiasi.

ATAŠ : Na, ir kaip - atrado?

Ponai juokiasi.

TEIS JAS: Man regis, Jūs nevisai pagavote sėmojaus esmę

PUNTILA: Frederikai!

ATAŠ : O man regis, jūs sumaišėte atsakymus. Juk tai optimistas sako: Taip, jis jį tikriausiai atras!

TEIS JAS: Ne, taip sako pesimistas! Supraskit gi patį cinus, kad senas apsiaustas geriau prarast, negu atrasti!

ATAŠ : Ak šitaip, apsiaustas buvo senas! Bet Jūs užmiršote tai paminėti. Hahaha! Dar niekad savo gyvenime nesu girdėjęs tokio kapitalaus anekdoto!

PUNTILA (*paniūras atsistoja*): Užteks - dabar tarsiu žodį. Su šitokiu žmogumi nėra ko terliotis. Frederikai, tu užsispyręs išsisukinėjai nuo tiesaus atsakymo rimtą klausimą, ko bus verta ši fizionomija, jeigu ją priimsime mūsų šeimai. Bet man pakaks drąsos apsispręsti pats. Žmogus be sėmojaus - tai ne žmogus. (*Oriai*) Apleiskite mano namus, taip, Jūs, ir nesisukinėjkit kairėn ir dešinėn, tarytum aš apie kitą kalbėčiau, o ne apie Jus.

TEIS JAS: Puntila, to jau per daug.

ATAŠ : Ponai, prašau užmirškite šitą vyką. Jūs neturite supratimo, kokia komplikuo- ta ir keblė yra diplomatinio korpuso narių padėtis. Dėl menkiausio šešėlio tavo reputacijoje gali negauti akreditacijos. Paryžiuje, rumunų ambasados sekretoriaus uošvė apdaužė lietsargiu savo meilužį, ir kėgė - skandalas neišvengiamas.

PUNTILA: Šaranius frake! Miškų ryjantis šaranius.

ATAŠ (*aiškina uoliai*): Jis suprantat, ne dėl meilužio, meilužis turėtų būti priimtas, ir ne dėl muštinės, taip pat ne retenybė, bet dėl to, kad su lietsargiu, štai tas yra vulgarus. Štai kur esmė.

ADVOKATAS: Puntila, jis teisingas. Jo garbė tikrai labai jautrus augalas. Jis yra diplomatinė tarnyboje.

TEISĖJAS: Tai visgi puošnias tau buvo, Johanai, per stiprus.

PUNTILA: Frederikai, tu nesupranti padidėjusio rimtumo.

PRABAŠIUS: Ponas Puntila atrodo truputį susinervinęs - gal užteiktume tuo tarpu saloną?

PUNTILA: Gerbiamasis, jums visai nereikia bėgti dėl mano nervų. Puošnias buvo normalus, o vienintelis raugas, kurio nepakeliu, tai yra šito pono fizionomija. Ji man gadina vis nuotaiką, manau, suprantate, dėl ko!

ATAŠ. Apie mano sūnų patį princą Bibesko pareiškė be galo palanki nuomonė savo biuletenyje ledi Oksford - girdi, aš avansu juokiuosi iš kiekvieno anekdoto, o tai reiškia, kad pagaunu humorą labai greit.

PUNTILA: Jo humoras, Frederikai!

ATAŠ: Kol niekas nevardintas vardu, dar viską galima atitaisyti be satisfakcijos, o pavardės paminėjimas viską keičia ir daro reikalą nebepataisomu.

PUNTILA (*sarkastiškai*): Frederikai, patarkit, kas daryti! Nagi aš jo pavardę užmiršau, tai dabar, pasak jo, nebusikratysiu juo amžinai. Bet palauk, garbė dievui, lyg ir prisimenu, kad aš jo pavardę būsiu matęs vekselyje, kuris man neseniai buvo pateiktas išpirktas, aha, jis vadinasi Eino Sylaka, tai gal jis bent dabar pajudės iš mano namų, kaip tu manai?

ATAŠ. Poniai, dabar buvo paminėtas pavardė. Nuo šiol svarbu pasverti kiekvieną žodį, kuris galėtų nusverti svarstyklę.

PUNTILA: Man trūksta žodžių. (*Staiga sumauroja*) Išeiki, išėik tu tuojau ir daugiau nesirodyk Puntiliuos, aš neleisiu savo dukters už frakuoto šarankiaus!

ATAŠ (*apsisukdamas į link*): Puntila, tu užgauni mano garbę. Tu peržengi taisyklę sunkiai apčiuopiam ribą, už kurios prasideda skandalas.

PUNTILA: To jau per daug. Ir didžiausia kantrybė gali sprogti. Aš noriu tau duoti

suprast užuominom, kad tavo fizionomija man gadina nervus ir kad tau būtų geriau pranykt iš aki, bet tu dabar mane privertei pasisakyti visu aiškumu: išėik, šė džiau! ATAŠ . Puntila, taurė perpildyta. Mano pagarba, ponai. (*Išeina*)

PUNTILA: Per l tai šliauži, ponuli ! Aš tave noriu matyt paknopstom būtų gant , aš tau paradysiu atsikalbinėti!

Bėga į kandin, visi paseka juo, išskyrus parbašė iuvienė su teisė ju.

ŠMUGELNINK EMA: Tai bus skandalas.

eina Eva.

EVA: Kasėia darosi? Dė l ko tas triukšmas kieme?

ŠMUGELNINK EMA (*prie jos puldama*): Vaikeli tu mano, nemalonusė vykis, tu gausi dabar sukaupt visė dvasios stiprybė .

EVA: O kasė vyko?

TEIS JAS (*paduodamas stikliukė šėribrendžio*): Išgerk, jė Eva. Tavo t v po butelio puošo staiga ištiko idiosinkrazijos (ypa dė didelis organizmo jautrumas tam tikroms medžiagoms) priepuolis Eino veido bruožams, ir išvijo jė lauk.

EVA (*geria*): Gaila - vinas atsiduoda kamšė iu. O kė gi tokio t velis jam pasakė ?

ŠMUGELNINK EMA: Eva, nejaugi tavė s nesukrė t ši baisi žinia?

EVA: Žinoma, žinoma.

Sugrėžta iš kiemo Prabašė ius.

PRABAŠ IUS: Ne tik tina.

ŠMUGELNINK EMA: Kas yra? Kas dar atsitiko?

PRABAŠ IUS: Tiesiog ne sivaizduojama scena kiemo vidury. Jisai apmė t jė akmenim.

EVA: Ir pataikė ?

PRABAŠ IUS: Nežinau. Advokatas prišokė s m gino sutrukdyt.

EVA (*teisė j*): Dė de, dabar aš beveik užtikrinta, kad jis išvyko galutinai. Gerai, kad t velis buvo užsispyrė s t ministrė parsikviesdintė sve ius. Be ministro tik pus skandalo.

ŠMUGELNINK EMA: Eva!

eina Puntila su Ma iu, jiem iš paskos Laina.

PUNTILA: Man tarytum atsivėrė akys vis šio pasaulio piktybė. At jau kuo geriausi norėdamas ir apskelbiau visiems, jog vyko klaida ir mano vienintelis duktė kone buvo pažadėta šaramui, vadinasi, ši klaidą atitaisau ir noriu pažadėti žmogui. Jau seniai buvau jai nusisėjęs vyras, Mat Altonen - pavyzdinis vairuotojas ir tikrasis mano draugas. Tad užėjus dviejų laimingų jaunų porų aš ir pasiūliau sveikiam pakelti vyno taureles. Bet kaip jūs manot, kokio sulaukiau atsako? Ministras, kur laikiau garbingu, apsišvietusiu žmogumi, pasiūlymą mane lyg kokiu nuodingu šungrybiu ir pakilo išėiti. Na, o kiti, žinoma, itaivelė pasėkė jo pavyzdžiui. Graudu. Man pasivaideno, tarytum aš būčiau koks lietas paduotas krikščionių kankinys, ir savo nuomonę taip ir išreiškiau nepadailinęs. Ministras pasiūlymą labai greit, bet aš dar suspausėjau prie pat mašinos pasivyti ir pranešti, jog aš jį taipogi išdžiūmi laikau. Tikiuosi, aš išreiškiau jį VIS nuomonę.

MATIS: Pone Puntila, ar nebūtė geriau šie reikalai aptarti virtuvės su jumis?

PUNTILA: Kodėl virtuvė? Juk tikrąjį sužadėtuvių mes dar nešventėm! Sustumkite staliukus. Paruošime stalą pokyliui. Laina, sėsk šalia manęs.

Atsisėda salė vidury, o priešais jį visi kiti išmažė stalelį sudaro ilgą vaišių stalą.

Matis su Eva nešioja kėdes.

EVA: Nežinok mane kaip kiaušinis kvapeliu. Vakar visaip kitaip žinėjai.

MATIS: Tai buvo pro forma (išankstinis skaitas).

EVA: Kai tu su manimi naktį vėžėsi salę gaudyti rengeisi, ne vėžėsi tau buvo galvoje.

MATIS: Tai buvo naktis.

PUNTILA: Jūs, ponios Ema, prie Lainos! Frederikai, prisėsk ir tu bent kartą prie stalo su padoria draugija!

Visi susėda nenorom. Užstoja neįauki tyla.

PUNTILA: Aš norėčiau keliais žodžiais apibūdinti dukters sužadėtinį, Mati, aš tave tyrinėjau slapčia ir susidariau visai neblogas spūdas apie tavo charakterį. Noriu pagerbti žmogų tavyje. Aš nepamiršau, kas šiandien vyko priešpie, pagavau tavo žvilgsnų tuo momentu, kai aš, balkone išsižėgėjęs, it koks Neronas, savo mieliausias viešniąs ganioti miau... Aš visai nesistėbėsiu, jei jūs imėsi smerkti Puntilą. O dabar man atsakyk. Ar galėsi tai užmiršti, Mati?

MATIS: Pone Puntila, skaitykit, kad užmiršta. Bet paskykit dukrai su visu savo autoritetu, kad jai nedera tek ti už vairuotojo.

PRABAŠ IUS: Labai teisingai.

EVA: T ti, mes truput susigin ijom, kol tu ten siaut jai lauke. Jis netiki, kad tu mudviem atiduotum lentpj v , girdi, aš neištversiu paprastos vairuotojo duonos.

PUNTILA: K tu atsakytum, Frederikai?

TEIS JAS: Neklausk man s, Johanai, ir nesižvalgyk mane kaip sužeistas žv ris. Paklausk Lain !

PUNTILA: Laina, atsakyk, argi aš toks ubagas, kad savo dukrai pagail iau lentpj v s ir mal no, ir miško pried ?

LAINA (*pakirdusi iš nesibaigian ios pašnibžd diskusijos su prabaš iuviene apie grybus, kaip tai nesunku sp ti iš j dviej gestikos*): Gal Jums dar kavut s, pone Puntila?

PUNTILA (*Mat*): Mati, ar tu moki padoriai nusikr...

MATIS. Sako, kad taip.

PUNTILA: Tai niekai. Aš žinau, tu ne pagyr puodas, tau nepatinka girtis. Bet sakyk, ar tau pris jo kr... Laina? Tada gal iau pasiklausti j . Ne? Tu mane stebini.

MATIS: Gal geriau apie or , pone Puntila.

EVA (*truput g rusi, atsistoja ir sako prakalb*): Mielas Mati, prašau paimk mane už žmon , kad ir aš tur iau vyr , kaip kitos. Aš visai nelaikau sav s kokia ypatinga, kaip tu, galb t, apie mane manai, man nebus per sunku su tavim gyventi, nors ir tur tume susispaust.

PUNTILA: Bravo!

EVA: Aš susid siu savo krepšeliu, ir važiuokiva pas tavo motin . Mano t vas nieko neturi prieš...

PUNTILA: Priešingai, aš pritariu visom keturiom.

MATIS (*taip pat atsistoj s, skubiai išlenkia vien po kito du stiklu*): Panele Eva, aš sutik iau pasikarti d l kompanijos, bet pas savo motin J s vežtis negaliu, juk senut iš to išg s io širdies sm gis ištiks. Kaipgi, juk ten nieko daugiau n ra, kaip tik viena išbrizgusi kanapa. Pone, J s apsakykite, kaip ten viskas atrodo, toks skurdži

butelis, viso viena virtuvė su kampeliu senai bobutei prisiglaust.

PRABAŠIUS (*rimtai*): Be galo vargingai.

EVA: Kam tie aprašymai? Aš pamatysiu pati.

MATIS: Ir mano vargšė motinai paklausk, kur yra vonia!

EVA: Tai aš nueisiu į miesto pirtį.

MATIS: Už pono Puntilos pinigų? Iš to nieko nebus, rytoj ponas Puntila vėl taps protingu žmogumi, kai išsiblaivys.

PUNTILA: Nekalbėk susimildamas, nekalbėk apie tą Puntilą, kuris bus rytoj! Štai aš dabar vėl žmogus, išgerkit su manimi, bet kitą dieną žmonės, nepraraskit vilties!

MATIS: O aš jums pasakysiu teisybę, aš su Jumis pas motiną per slenkstį, jinau manęs per slenkstį ne leis, aš išdrisiu į namus parvesti šitokią žmoną.

EVA: Mati, šito nereikėjo sakyti.

PUNTILA: Man atrodo, truputį persidei, Mati. Eva turi kai kurių dalykų, ir, žinoma, su laiku pagal motiną truputį papildys, bet ne anksčiau, kaip apie trisdešimtuosius ar trisdešimt penktuosius. O dabar tu gali su ja drisiu visur pasirodyti.

MATIS: Aš ne apie jos taliją kalbu, aš kalbu apie jos nepraktiškumą ir kad ji nesugebės būti vairuotojo žmona.

PRABAŠIUS: Žodis žodį mano nuomonę.

MATIS: Nesijuokit, panele Eva. Menki bet juokai, jeigu mano motina imtų jus egzaminuoti.

EVA: Mati, nagi pamąstyk. Tarkim, aš jau tavo žmona, o tu man pasakyk, kam man priklausytų padaryti.

PUNTILA: Gražiai atsakyta! Atnešk sumuštinį, Laina, o Matis tegul sau tuo tarpu egzaminuoja Evą, kol toji pamąstys!

MATIS: Nesikelk, Laina, tarnauk pas mus namuose, o jei netikėtai sveikiai užklups, tai spintelį ir nieko nerasti. Paduok silki, Eva.

EVA (*linksmai*): Tuojau pat. (*Išbėgusi*)

PUNTILA (*šaukia iš paskos*): Tik sviesto nepamiršk! (*Mat*) Aš sveikinu tavo pasiryžimą tvarkytis savarankiškai, nepriimant iš uošvio jokių dovanų.

EVA (*sugrįžta su silkiomis antlaidėmis*): Virtuvėje sviesto namuose, tiesa?

MATIS: Taip, tai ji. Aš jį pažįstu. (*Paima l kšt rankas*) Vien jos sesė mačiau vakar, kitą užvakar ir taip diena dienon. Keliskart valgysit silkę per savaitę, panele Eva?

EVA: Triskart, Mati, jeigu kitaip neišeis.

LAINA: Na, tai teks, panele, ir dažniau ją valgyti, net jei noro nebus.

PUNTILA: Man ji beveik delikatesas, nes valgau ją kur kas rečiau už mėsą. Tai yra nelygybė, kurios neturėt būt. Ar ne tiesa?

MATIS: Aš jums nepatariu.

PUNTILA: Tiesk savo egzaminą, man jis labai domus.

MATIS (*Nusiavęs vieną batą, paduoda Evai kojį*): Galitį sutaisyti?

TEISĖJAS: Matai, ko užsigeidai. Dėl silkės tylėjau, bet kojįni adymo ir Džuljetos meilė nebūt išlaikiusi. Šitokia meilė dažniausiai baigiasi teisme.

MATIS: Kojįni adomos ne vien iš meilės, bet ir taupumo sumetimais.

PRABAŠIUS: Aš nemanau, kad tos gerosios seselės, kurios ją auklėjo Briuselyje, būtų pagalvojusios apie štai tokius alternatyvus.

Eva, sugrįžusi su adata ir siūlė kamuoliu, pradeda darbuotis.

MATIS: Deja, jau silkę parodė milžiniškas spragas. Jis išsilavinime. Aš tyčia parinkau kojįni, kad sitikinčiau, ko iš Jis galima laukti.

LAINA: Aš galčiau parodyti panelei Evai.

PUNTILA: Pasistenk, Evut, tu turi gerą galvą, negi nepataikysi.

Eva nenorom perduoda kojįni Maui, kuris apžiūrį ją aukštyn iškilęs su rėkšiais šypsena, kadangi kojįni beviltiškai sumakaluota.

LAINA: Ir aš nebčiau geriau suadžiūsi.

PUNTILA: Tai kodėl nepamei?

MATIS (*teisį, kuris juokiasi*): Norį koįia juoktis, kojįni sugadinta. (*Evai*)

EVA: Prisipažįstu, su ta kojįne prašoviau.

MATIS: Sakykim, aš esu vairuotojas dvare. Vakare pareinu namo - kaip Jis priimsit mane?

EVA: Čia aš geriau pataikysiu, Mati. Grįžk namo. (*Matis, kelis žingsnius pasitraukus šalį, neva eina pro duris*)

EVA: Mati. (*Prib gusi puolasi bu iuot*)

MATIS: Pirma klaida. Seilion s ir glamon s, kada vyras sugr žta pervarg s.

Matis pradeda praustis po kranu, paskui, išties s rank , ieško rankšluos io.

EVA (*pradeda burkuoti*): Mati, vargšeli, tu mano, pavargai? Aš kiaur diene galvojau, kaip tu ten kamuojies darganoj. Aš taip mielai pavaduo iau tave!

Laina pakiša jai stalties , kuri ji nusiminusi perduoda Ma iui.

EVA: Dovanok, aš nesupratau, ko tu ieškai.

Matis suniurzgia ir atsis da prie stalo. Paskui atkiša savo ebatus, Eva m gina juos numaut.

PUNTILA (*atsistoja ir ži ri išpl t s akis*): Trauk!

PBABAŠ IUS: Man rodos, tai yra labai sveika pamoka. J s matot patys, kaip tas yra nenat ralu.

MATIS: Aš ne visuomet taip darysiu, bet šiandien aš, tarkim, nusivariau nuo koj , tad reikia vertinti ir toki galimyb .

Matis kažko graibosi po stal .

EVA (*persigandusi*): Ko jam dar tr ksta?

LAINA: Laikraš io.

Eva pašokusi neva kiša Ma iui laikrašt , kuris jo neima, toliau paniur s grabalioja aplink save.

LAINA: Ant stalo d kit!

Eva pagaliau padeda laikrašt ant stalo, bet antrasis ebatus vis dar nenumautas, ir Matis nekantriai tryptelia juo grindis. Eva d l atsis da prie koj , o susidorojus pakyla, atsipu ia ir pradeda taisytis plaukus.

EVA: Tu pasiži r k, kaip aš išsiuvin jau savo prijuost - juk su raštais dailiau, tiesa? Truput pamarginti spalvomis - tas daug nekaštuoja, reikia tik mok t. Kaip tau patinka, Mati?

Matis, sutrukdytas straipsnio vidury, bej giškai paleidžia iš rank laikrašt ir pažvelgia Ev su kankinio išraiška. Šioji tyli suglumusi.

LAINA: Kol skaito laikrašt , nekalb ti.

MATIS (*atsikeldamas*): Mat t?

PUNTILA: Tu mane nuvylei, Eva.

MATIS: Na, o jeigu mane ir nakt iššauks, pavyzdžiui, gaspadoriaus parvežt iš stoties, tai kas bus tada?

EVA: D šito nesibijok. (*Neva prieina prie lango ir pradeda šaukti trašk dama it kulkosvaidis*) Kaip, nakties vidury? Mano vyras k tik par jo iš darbo, miegoti jam reikia, o ne trankytis tamsoje. Kad j s nesulauktum t! Jeigu ponas girtas, tegul sau pats išsiblaivo šalia kelio griovyje!

PUNTILA: ia tai gerai, pripažink Mati!

EVA: Žmones iš lov kilot nakties gl dumoj! Tartum per dien n ra laiko! Mano vyras, namo par j s, tiesiog patal drimba, kaip negyv lis. N ra durni ! Patiko tau?

MATIS (*juokiasi*): Eva, kas gražu, tai gražu. (*Juokomis t kšteli Evai su ranka per užpakal*)

EVA (*iš pradži apstulbusi, paskui pyk io niršy*): Liaukit s!

MATIS: Kas tau yra?

EVA: Kaip J s dr state šitaip?

TEIS JAS (*atsik l s patapšnoja Evai per pet*): Aš bijau, Evute, kad tu, taip sakant, savo egzamin vis d lto prakišai.

PUNTILA: Kas tau už jo?

MATIS: J s sižeid t? Aš netur jau teis s per t viet pliaukštel t, ar k ?

EVA (*v l pradeda juoktis*): T ti, aš v l abejoju, ar iš to kas išeis.

PRABAŠ IUS: Tikra teisyb .

PUKTILA: K tai reiškia - tu abejoji?

EVA. Dabar pati sitikinau, kad mane neteisingai išaukl jo. Geriau aš eisiu viršun.

PUNTILA: Palauk - dabar mano žodis. Eva, tuoj pat s skis savo viet .

EVA: T ti, o aš manau, bus daug geriau, jei aš išeisiu iš tavo sužad tuvi , gaila, nieko nebus - labanakt. (*Išeina*)

PUNTILA: Eva!

Ir prabaš ius su teis ju jau rengiasi namo. Tiktai prabaš iuvien su Laina vis dar negali užbaigti šnektos apie grybus.

ŠMUGELNINK EMA (*karštai*): J s mane beveik tikinot, bet aš vis d lto labiau

linkusi grybus konservuot, ia man atrodo tikresnis dalykas. Prieš tai aš juos, žinoma, apskutin ju.

LAINA: N ra reikalo. Užtenka purv nuvalyt.

PRABAŠ IUS: Eisiu, jau v lu.

PUNTILA (*Evai*): Mati, ji mane pribaiig . Aš surandu jai vyr - padarau j laiming , kad ji kas mielas rytas atsik lusi giedot kaip vieverssys, o ji, mat, abejoja. Aš jos išsižad siu. (*Prib ga prie dur*) Neb r tau ia dalies! Susirišk savo sukneles ir mauk iš mano nam ! Manai, aš nepasteb jau, kad tu sutikai tek ti už ataš vien d l to, kad aš taip pasakiau, nes tu neturi charakterio, suske tu! Tu man daugiau nebe dukt !

PRABAŠ IUS: Pone Puntila, J s nežinot, k kalbat.

PUNTILA: Palikite mane ramyb je - eikite su savo pamokslais bažny i , kur J s tikrai nieks neklauso!

PRABAŠ IUS: Pone Puntila, leiskit atsisveikinti.

PUNTILA: Gerai, gerai, eikite sau, palikite skausmo palaužt t v be vilties! Aš nesuprantu, k ta mano dukt atsigim . Kiekviena melž ja gal t jai išaiškint, kam viešpats dievas jai pasturgal sutv r savo veido prakaite. Tam, kad prie vyro gul t ir pirštus laižyt s, kad su vyru pavyko lizd susisukt. (*teis j*) O tu kod l snapo nepražiojai, kai buvo laikas iš besarmat s velnio išmislus išvaryt? Nešdinkis, iš kur at jai!

TEIS JAS: Puntila, užteks, tik tu jau prie man s nesikabink. Aš nusiplaunu rankas. (*Išeina šypsodamas pro duris*)

PUNTILA: Tu jas plauni it Pilotas jau trys dešimtys met - kaip tu j lig šiol skutelius nesutrynei! Frederikai, kadaise tu tur jai gaspadoriškas rankas, kol tapai teis ju ir iš rank plovimo prad jai duon valgyti.

ŠMUGELNINK EMA: Ne, aš j nededu šalt vanden ir verdu juos, žinot, be koto. O kaip ilgai verdat J s?

LAINA: Aš tik nušutinu verdan iu vandeniui ir laukiu.

ŠMUGELNINK EMA: O aš juos verdu dešimt minu i .

PUNTILA (*v l prie stalo*): Ne, tai ne žmon s. Aš j negaliu laikyti žmon mis.

MATIS: Ties pasakius - o kod l ir ne? Dovanokit, pone Puntila, kad aš Tamstos

dukters užpakal paglos iau, aš tik nor jau j padr sint.

PUNTILA: Mati, tau n ra ko atsiprašint, ji man ne dukt .

MATIS: Tik jau neb kit toks žiaurus! (*Emai su Laina*) Tai gal bent jums pavyko susitarti t gryb ?

ŠMUGELNINK EMA: J s s dote iš pat pradži ?

LAINA: Iš pat pradži .

Abi išeina.

PUNTILA: Klausyk, šeimyna vis dar šoka aikšt je.

Nuo tvenkinio pus s gird ti dainuojant raudon j Surkal .

Gražuol grafiene gyveno kadais

Kalnuotoje šved šaly.

„Užrišk atsiklaup s keliaraišt man!

Tik grei iau, tik grei iau

Klaupk prieš mane ir užrišk, eiguly!“

„Grafiene, grafiene, nežvelkit J s taip,

Aš doras J s tarnas esu.

J s kr tys meilingos, bet kirvis aštrus,

Jo bijau, jo bijau.

Meil saldi, bet numirti baisu“

T nakt pradingo staiga eigulys,

Lig j ros nujojo ris ia,

„Paimk, laivininke, mane su savim,

Su savim, su savim.

Perkelk mane tu per j ras slap iai“

Myl josi kart gaidys su lape:

„Aukseli tu mano brangus!“

Po meil s nakties, kai prašvito rytai,

Pamišk j, pamišk j

V jas vien plunksn nešiojo pulkus.

Ši balad vert Vyt. Blož

PUNTILA: O varge - tokios dainos man sminga šird giliai.

XI. PONAS PUNTILA IR JO TARNAS MATIS KOPIA HATELMOS KALN

Bibliotekos kambarys Puntiliuos. Puntila, apsimuturiav s galv šlapiu skuduru, sten damas studijuoja s skaitas. Laina stovi šalia jo su bli du ir antru rankšluos iu rankoje.

PUNTILA: Jei ataš dar kart vis pusvaland plep s telefonu, aš pastatysiu kryži toms sužad tuv ms. Aš nieko nesakau, kad už jo vekselius visas miško sklypas nuplauks, bet kad jis dar ir smulkius iš kišen s traukia - iš pyk io kraujas gali užvirt. O kiaušini knygoje v l d m ant d m s ant kiekvieno skai iaus, nejaugi reik s pa iam ir vištid eit?

LAINA (eina): Ponas teis jas ir ponas advokatas nori su Tamsta pasikalb t.

PUNTILA: Aš nenoriu j matyt, man žia galvoje, aš tikriausiai gausiu plau i uždegim . Atvesk juos ia!

TEIS JAS: Labas rytas, pone Puntila, tikiuosi, J s gerai išsimiegojot. Aš susitikau pon advokat , ir mudu pagalvojom, ar ne užsukus valand lei pasiži r t, kaip J s jau iat s po vakarykš ios.

ADVOKATAS: Taip sakant, po nesusipratim nakties.

PUNTILA: Aš jau kalb jau su Eino telefonu, jei Jums tai domu, jis man s atsipraš , ir tokiu b du šis reikalas sutvarkytas.

TEIS JAS: Mielas Puntila, reikt išaiškinti dar vien klausim : kol tie nesusipratimai, kurie vyksta Puntiliuos lie ia tavo šeimos gyvenim , tai ia yra grynai asmeniškias tavo reikalas. Deja, yra ir kitos r šies nesusipratim .

PUNTILA: Kalb kit be užuolank . Jeigu priviriau koš s - s skait apmoku aš.

ADVOKATAS: Deja, ne kiekvien skyl užtepsi pinigais, pone Puntila. Trumpai dr tai, mes už jome pas Tamst draugiškai pasitarti d l Surkalos.

PUNTILA: O kas su Surkala?

TEIS JAS: Mes savo laiku gird jome, kad J s ketinate t žmog atleisti iš darbo, kadangi jo paži ros daro pragaišting tak m s bendruomenei.

PUNTILA: Juk sakiau, kad aš j išmesiu lauk.

ADVOKATAS: Terminas j atleist sukako vakar, pone Puntila, bet Surkala vis dar

neatleistas.

PUNTILA: Kaip, jis dar neatleistas? Laina! Surkala neatleistas?

LAINA: Ne.

PUNTILA: Kaip taip gali būti?

LAINA: Jis sutikotį samdini turguje, parsivežt namo ir užuot atleid, davt jam dešimt marki rankpinigi.

PUNTILA: Tai niekšas - vadinas, priimt iš man s dešimt marki, nors jam tiek kart buvo sakyta, kad tur s išsinešdint. Tuoju pašauk Surkal! Galva plyšta.

ADVOKATAS: Kavos.

PUNTILA: Tu teisus, aš tur jau b t girtut lis ir amžinai tas pat, kaip tik stikl išlenkiu pervirš. Jis pasinaudojo mano silpnumu.

TEIS JAS: Pone Puntila, aš tikiu. Mes visi Jus paž stame kaip vyr teising paži r. Tai gal jo atsitikti tiktai tada, kai J s šviesus protas buvo kiek aptemdytas alkoholiu.

PUNTILA: Šiurpas ima. (*Nusimin s*) K aš dabar sakysiu Šauli S jungoj? Juk tai mano garb s reikalas. Jeigu ten apie tai sužinos, prad s lenktis man s kaip maro. O bendrov iš man s pieno nebeims. ia Matis kaltas. Jis žinojo, kad aš Surkalos pak sti negaliu, ir vis d lto padav jam mano dešimt marki.

TEIS JAS: Pone Puntila, neži r kit š reikal taip tragiškai. Maža kas gali nety ia atsitikt.

PUNTILA: Tik jau neguoskit man s – nety ia! Aš žinau - J s k kita galvojat. Jeigu taip bus toliau, beliks pa iam pasiprašyt, kad paskirt glob j. Juk negal siu savo pieno išlakti pats, o bankrutuoti aš nesiruošiu. Užtark mane prieš pieno centr. O Šauli S jungai paaukosiu padori sum. Tai vis tas alkoholis, aš turiu vengt jo, kaip ugnies.

ADVOKATAS: Vadinas, tu su juo atsiskaitysi. Palikt jo negalima, jis nuodija atmosfer.

TEIS JAS: O dabar mes J s ilgiau nebetrukdytime, pone Puntila. Kiekvien klaid galima atitaisyti, kad tik b t gera valia. Gera valia yra viskas, pone Puntila.

PUNTILA (*krato jam rank*): Aš Jums d kingas.

TEIS JAS: Jums n ra ko d koti, mes tik atliekame savo pareig. Ir atliekame j

greit!

ADVOKATAS: Galb t, ne pro šal patikrinti ir tavo vairuotojo praeit ...

Teis jas su advokatu išeina.

PUNTILA: Laina, nuo šiol nesi lyk man alkoholio n lašo, niekad. Tai prakeikimas. Nusprendžiau duoti žadus – karvi tvarte. Karv s mano mylimiausias turtas, k joms prižad siu - t s siu iki grabo lentos. (*Maldingai*) Išimk butelius iš spintos, - visus, kiek j yra namuose, aš sudaužysiu kiekvien butel skyrium. Ir nesakyk, kiek jie kainavo, Laina.

LAINA: Gerai pone Puntila. Bet ar ilgam tie žadai?

PUNTILA: Tas skandalas su Surkala, kad aš jo neišme iau, man gera pamoka. Pašaukit Mat - jis mano piktoji dvasia.

LAINA: Vaje, o jis jau susipakavo daiktus, dabar v l išpakuot?

Laina išb ga, eina Surkala su savo vaikais.

PUNTILA: Aš nesakiau, kad tu atsivestum savo bamblius. Man reikia atsiskaityti su tavim.

SURKALA: Aš taip ir maniau, pone Puntila, tod l ir atsivedžiau, tegul sau pasiklauso, tai jiems nepakenks.

Pauz . eina Matis.

MATIS: Labas rytas, pone Puntila.

PUNTILA: Pasiži r kit t šunsnuk . K , tu v l kažk suk rei už mano nugaros? Ar aš tav s ne sp jau, kad b si išmestas lauk be atestacijos?

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila.

PUNTILA: Užsi iaupk, tu akipl ša neraliuotas. Mano draugai pašnibžd jo man, kas tu per vienas. Kiek gavai iš Surkalos?

MATIS: Nesuprantu, apie k J s kalbat, pone Puntila.

PUNTILA: Kaip, tu dar užsiginsi, kad su juo išvien?

MATIS: Dovanokit, pone Puntila, aš tiktai vykdžiau Tamstos sakymus.

PUNTILA: Tu tur jai matyt, kad tie sakymai buvo be ryšio ir prasm s.

MATIS: Dovanokit, Tamstos sakymai taip aiškiai nesiskiria vienas nuo kito, kaip Jums nor t si.

PUNTILA: Nemuilink man aki . Mane tai tik alkoholio garai apd m , kad aš jam laiku tarnybos neatsakiau ir dabar esu priverstas už tris m nesius pirmyn sumok t, bet tu – tu visk apskai iavai.

Laina vis laik velka scen bonkas.

PUNTILA: Šis kartas nemeluos, Laina. Matai - aš nesitenkinu pažadais, aš iš tikr j rengiuos sunaikint vis alkohol . Štai kur buvo visos blogyb s priežastis. Bet jei alkoholis yra, tai reikia j bent sunaikint. (*Mat*) Aš ty ia pašaukiau tave, kad tu pats pamatytum.

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila: ar duosit man tuos butelius ištaškyt?

PUNTILA: Palauk - tai mano r pestis. Tu, suk iau, žinoma, labai nor tum šit graž butel (*iškelia j aukštyn su tiriamu žvilgsniu*) sunaikint – prieš tai paragav s.

LAINA: Neži r kit butel taip ilgai, meskit j pro lang , pone Puntila!

PUNTILA: Labai teisingai. (*Mat , šaltai*) Tu man s daugiau prie šnapso nepriviliosi, laidoke. Tau tik malonumas, kad kiti aplink tave it kiaul s viliojas. Tu nor tum mane apmulkint savo amžinu „Visai teisingai, pone Puntila“.

LAINA: Pone Puntila!

PUNTILA: Nesir pink, aš tik nor jau išm gint, ar man s neapgavo su šituo buteliu - reik juk pagaliau aplaistyt mano nepalaužiam sprendim . (*Mat*) O tave aš kiaurai perma iau nuo pat pirmos akimirkos, aš tave steb jau, kol išsiduosi pats, tik d l to aš g riau su tavim. (*Geria toliau*) Mane šiurpas ima, kai pagalvoju apie t laik , trys dienos viešbuty, ir ta kelion d l teis to šnapso, ir moterys iš Kurgelos, kas tai per gyvenimas buvo, be tikslo ir prasm s. O tu, žalty, vis man iš paskos, pripažink pats, gražios buvo diene l s, bet mano dukters negausi, latre, nors š džius tu nesi, sutinku.

LAINA: Pone Puntila, J s v l geriat!

PUNTILA: Aš geriu? Ir tai vadinas gert? (*Griebia antr bonk*) Sunaikink butel (*paduoda jai ištuštint*), sudaužyk, kad daugiau nematy iau. Ir neži r k taip mane - kaip m s viešpats švent Petr . (*Rodydamas Mat*) Šitas žalty mane traukia apa ion, bet j s nor tum t, kad aš ia sur g iau ir nagus nusigrauž iau. Koks ia mano gyvenimas? Per dien dienas žmones engt ir karv ms pašar skai iuoti. Išeikit lauk, ne žaugos!

Laina išeina rankom sk s iodama.

PUNTILA (*ži ri iš paskos*): Menkystos. Be fantazijos. Atidaryk butel !

MATIS: Tikiuosi, kad punšas bus geras - ne taip užpipirintas, kaip vakar.

PUNTILA: Aš žinau ir saugojuos. Pirm gurkšnel visuomet kuo mažiausi , kad susp tum išspjaut, jei gomurys nepriims: be šito prasto atsargumo ne kart žmogus prarytum šlykš iausi smirdal . Pasiimk d l dievo meil s ir tu vien butel , Mati, aš noriu aplaistyti savo sprendimus, kadangi j pakeisti nebegaliu, kas, žinoma, yra tragedija. tavo sveikat , Surkala!

MATIS: Atseit, jis gali pasilikti, pone Puntila?

PUNTILA: Argi reikia apie tai kalb t? Mati, tu mane apvylei, Surkalai pasilikti ne domu, jam Puntiliai per menki, jam ia negali patikti, aš suprantu. Jei aš b iau jo kailyje, ne kitaip galvo iau ir aš. Ar ne ties sakau, Surkala?

SURKALA: Bet mes norime ia pasilikti, pone Puntila!

PUNTILA: Ne, ne, Surkala, eik, ir n dešimt arkli tav s nesulaikys. (*Pri j s prie stal iaus atsirakina ir išima iš kasos pinigų, kuriuos perduoda Surkalai*) Minus dešimt. (*vaikus*) Džiaukit s, kad turit tok t v . O dabar - at jo laikas atsisveikinti. (*Ištiesia Surkalai rank . Surkala jos nepriima*)

SURKALA: Eime, vaikai, dabar j s visk patys gird jot. (*Išeina su vaikais*)

PUNTILA (*skausmingai*): Mano ranka jam per prasta. Ar pasteb jai, kaip aš iš jo kokio nors ženklau laukiau, bent vieno žodelio nuoširdaus? Ni nieko. Dvaras jam yra m šlas, t vyn - nusispjaut, šiandien ia, ryt už devyni kaln . Tod l aš ir leidau jam išeit, jeigu jau taip užsispyr . Skaudu. (*Geria*) Tu ir aš - mudu ne tokie, Mati. Tu man draugas ir kelrodis sunkiam gyvenimo kely. Kiek aš tau moku m nesiui?

MATIS: Tris šimtus, pone Puntila.

PUNTILA: Pakelsiu iki trijų šimt penkiasdešimt. Kadangi tu man patinki. (*Svajingai*) Mati, su tavim nor iau užkopti Hatelmos kaln , iš kur matosi tas garsus reginys, aš tau noriu parodyti, kokiame stebuklingame krašte gyveni. Ar kopsi su manim Hatelm , Mati? Mes t žyg gal tume sivaizduoti. Poros k dži tam užteks.

MATIS: Aš galiu visk daryti, kas Jums šaus galv .

PUNTILA (*pratr ksta*): Statyk man kaln , Mati! Nesigail k j g , nei tri so.

MATIS: Pagal Tamstos nor , pone Puntila. Jeigu J s užsigeid t, kad kalnas išdygt , taip ir bus.

Kelias spyriais suspardo brang spintin laikrod bei masyvi ginklain ir iš t griuv si bei keletos k dži nirš s sukrauna ant didžiojo bilijardinio stalo Hatelmos kaln .

PUNTILA: Imk an kr sl ! Jei nori Hatelmos kaln pastatyt, klausyk man s. Aš žinau, kaip reikia žmon ms vadovauti.

MATIS: Kadangi kalnas supiltas, galit lipt. Dievulis savo kalnus sutv r skub damas, nes tur jo tik šešias darbo dienas.

PUNTILA (*pradeda lipti*): Aš ia nusiųsiu sprand .

MATIS (*pastveria j*): Jeigu aš J s neprilaiky iau, tai ir ant lygios žem s Jums b t nesaugu.

PUNTILA: Tod l aš tave ir pasi miau, Mati. Kitaip tu niekad nepamatytum to gražaus krašto, kuris tave pagimd ir be kurio tu b tum tik m šlas; tu turi b ti d kingas man.

MATIS: Aš d kingas, iki grabo, tik nežinau, ar to pakanka.

PUNTILA: Pirma laukai ir pievos, paskui girait s. Su pušel m, kurios sugeba tarp akmen gyvent iš nieko, tiesiog dyvai, kaip jos išsilaiko tokiame skurde. Mes kopiam vis aukštyn, veržiam s tyr gamt , tarp praplikusi uol . Mesk šalin r pes i menkyst , Mati, žav kis galingu sp džiū.

MATIS: Aš darau k galiu, pone Puntila.

PUNTILA: O tu palaimintas gimtasis krašte! Dar vien girkšnel ir mes išvysime tavo grož visoje didyb je.

MATIS: Vien minut l , leiskit man nuo kalno nusileist ir surast Jums butel raudono vyno! (*Nulipa ir v l užlipa aukštyn*)

PUNTILA: Kur tu rasi tok dang , kaip m s šalies? Sako, kitur dangus es s m lynesnis, bet debes liai ia plaukia mantriau, o suomiški v jai taip glosto meilingai - nenoriu aš kitos m lyn s, n už dyk . Nesiklausyk tauškal apie svetimas šalis, Mati, laikykis savo žem s, aš tau patariu iš širdies.

MATIS: Visai teisingai, pone Puntila.

PUNTILA: O ežerai! Kad nori, iškirsk aplink juos miškus, štai ten dunkso manieji, - ir paimk tik pačius ežerus, neskaityk nežuvų, kuri ten knibžda te knibžda, paimk tik gryną ežero vaizdą iš ryto, ir tau užteks, ir niekur nenorisi išvykt!

MATIS: Gerai, aš imu tik gryną vaizdą!

PUNTILA: Ar matai tuos medžiurnius, kurie taip dailiai plūdurioja vandenį, dailiai sutvarstyti ir apgenkti, kiekvienas sielis gražus pinigeliai žinovui. Aš švieži medieną per dešimt kilometrų galiu užuost, o tu? Ir bendrai - tie kvapai po lietaus! O beržo lapai, kai iš saunos išėini išsivanoję su vantų ryšuliu - kaip jie kvepia. Ir kur tu rasi toką reginą?

MATIS: Niekur, pone Puntila.

PUNTILA: Panašiai kaip meilė tam tikrais akimirksniais, kai užmerki akis, ir viskas tirpsta migloje. Bet aš manau, kad tokie meilę gali rasti tik mūsų krašte. Dirstelk - matai? Ten karvutės plaukia, per ežerą!

MATIS. Matau. Gal tai apie penkiasdešimt.

PUNTILA: Mažiausiai šešiasdešimt. O ten važiuoja traukinys. Atidžiai siklaus, girdžiu net, kaip žvanga pieno indai.

MATIS: Tai jau reik labai siklausyt.

PUNTILA: Na, o dabar - ką matai iš kairės?

MATIS: O ką turčiau matyt?

PUNTILA: Nagi, laukus, kiek tavo akys siekia, kur žemė tokia riebi, kad karves, jei dobilus suleidžiu, triskart per dieną melžti galiu, o javai - iki nosies ir dukart užauga per metus. Sudainuokim!

Mūsų Roino meilingosios bangos

Baltą smilbuiuoja krantuos.

eina Laina su Fyna.

EMA: Vajzau!

LAINA: Jie sunaikino visą biblioteką!

MATIS. Mes stovime ant Hatelmos kalno ir žavimės reginiais!

PUNTILA. Dainuokit ir jūs! Ką, jums trūksta tų vėjų su meilėmis?

VISI (*išskyrus Mat*):

M s Roin s meilingosios bangos

Balt sm l bu iuoja krantuos.

PUNTILA. O Tavaste, palaiminta šalie! Su savo dangum, ežerais, žmon mis ir miškais! (*Ma iui*) Sakyk, kad tau plyšta širdis, kai tu visk matai, Mati!

MATIS. Man plyšta širdis, kai aš Tamstos miškus matau, pone Puntila!

XII. MATIS NUSIGR ŽIA KUO PUNTILOS

Anksti ryt Puntili kieme. Matis išeina iš nam su lagaminu; Laina paskui j su maisto ryšuliu.

LAINA. Šekit maisto kelionei, Mati. Aš nesuprantu, kod l J s išeinat. Palauktum t bent, kol atsikels ponas Puntila.

MATIS. Aš jau geriau nerizikuosiu. Ši nakt jis taip nusilak , kad man pary iui prižad jo užrašyt pus miško dovan , ir tai prie liudinink . Jeigu jis apie tai išgirs, tai š kart tikrai išsišauks policij .

LAINA. Bet jeigu dabar taip išeisit be atestacijos - juk nebegausit darbo amžinai.

MATIS. O kas man naudos iš tokios atestacijos, kurioje jis rašys arba kad aš raudonas, arba kad aš žmogus? Vietos negausiu nei ant vieno nei ant kito.

LAINA: Sunku bus jam be J s susigaudyt, jis taip greit priprato prie J s draugyst s.

MATIS: K gi, tegul sau toliau tvarkosi pats vienas. Man jo užtenka. Po to biznio su Surkala aš jo bi iulyst s tiesiog pak st negaliu. A i už maist ir iki pasimatymo, Laina.

LAINA (*šniurkš iodama*): Laimingos kelion s! (*Greitai sugr žta namus*)

MATIS (*pa j s kelet žingsni*):

Pri jo skirtis valanda:

Lik sveikas, ponas Puntila

Pabaisa keikt tave b t gal pro šal ,

Nes tu beveik žmogus, kai prie stiklelio.

Deja, draugyst ši nepatvari:

Praeina svaigulys, ir v l - kas k paris?

O nors ir ašara graudi nurieda –

Su vandeni ugnis nesusigieda.

Tas nieko nepad s - verkšlenimus reik mest.

Jau laiks tarnams nuo tav s nusigr žt,

O ger pon greit jie susiras,

Kai patys ponais stosis ant sav s.